

Rättelse/komplettering

Deldom, 2019-08-28

Rättelse, 2019-09-02

Beslut av: rådmannen Carl-Axel Tidblom

Med stöd av 17 kap. 15 § rättegångsbalken rättas texten på sid. 9 under rubriken "ianspråkstagande/verkställighet" till följande lydelse: "Området väster om den befintliga anläggningen får inte tas i anspråk förrän den nya detaljplanen vunnit laga kraft. Bolaget får på villkor som anges i 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken utnyttja i denna dom meddelat tillstånd avseende verksamhet i befintligt verksamhetsområde utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft."

Rättelse, 2020-02-25

Beslut av: rådmannen Carl-Axel Tidblom

Med stöd av 17 kap. 15 § rättegångsbalken rättas texten i domslutet på sid. 2, första stycket/första strecksatsen på följande sätt: orden "bilaga 1" ska ersättas med orden "bilaga J till ansökan".

SÖKANDE

Fortum Waste Solutions AB,
556129-9537
692 85 Kumla

Ombud: Advokat Mats Björk
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets avfallsanläggning vid Norrtorp i Kumla kommun

Anläggnings ID i miljöboken: 813
Koordinater (SWEREF 99): N: 6553484 E: 515972

DOMSLUT

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd enligt miljöbalken att vid dess avfallsanläggning vid Norrtorp i Kumla kommun bedriva följande verksamheter:

- Våtkemisk behandling, 10 000 ton/år
- Annan behandling av kvicksilverhaltigt avfall, 3 500 ton/år
- Förbehandling av PCB-avfall, 500 ton/år
- Behandling genom jordtvätt och eller biologisk behandling av förorenade jordmassor och annat oorganiskt avfall, 100 000 ton/år
- Indunstning av förorenat vatten, 40 000 ton/år

- Förbränning av farligt avfall, verksamhetsavfall och hushållsavfall med de EWC-koder som återges i bilaga 1, 200 000 ton/år
- Deponering av avfallstyper som framgår av ansökan jämte bilagor, totalt ca. 3 996 784 m³
- Rening av vattenhaltigt avfall med avledning till recipient, 50 000 m³/år
- Lagring av avfall, 300 000 ton vid ett och samma tillfälle

Villkor

Följande villkor ska gälla för verksamheten:

1. Om inte något annat anges nedan ska verksamheten, inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har uppgett eller åtagit sig i denna ansökan.
2. Spill från lossning, hantering och rengöring ska omhändertas så att risken för störningar för människors hälsa och miljön minimeras.
3. Hantering och förvaring av avfall som ska behandlas och restprodukter från behandlingen ska ske så att risken för spridning av föroreningar och lukt till omgivningen samt vindspridning av avfall till omgivningen minimeras. Normalt ska hantering och förvaring ske på tätad yta. Förorenade jordar, impregnerat virke, slagg och andra typer av avfall där risken för urlakning av föroreningar är liten, får dock förvaras på hårdgjord yta. Flytande avfall ska förvaras inom tät invallning som rymmer den största behållarens hela volym samt 10 % av övriga behållares sammanlagda volym. Avfall i form av stycke gods (fat, kartong, IBC-behållare m.m.) ska lagras under fast tak, i tält eller under tät presenning. Detta gäller inte behållare som lagras kortare tid än en vecka vid behandlingsplatsen. Avfall som ska deponeras eller annat avfall i bulk ska förvaras under fast tak, i tält eller under tät presenning. Detta gäller inte förorenade jordar, impregnerat virke, plast, slagg och andra typer av avfall där risken för urlakning av föroreningar är liten.

4. Gods och restprodukter, som kan vara kontaminerade med föroreningar, ska innan de lämnar anläggningen, genomgå kontroll och frisläppningsförfarande. Om föroreningshalterna i förorenade massor understiger gällande nivåer för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets kriterier eller uppfyller kriterierna för avfall som får deponeras på deponier för inert avfall, får massorna användas som konstruktionsmaterial inne på anläggningen.
5. Tillsynsmyndigheten får föreskriva att avgaser från verksamheter, som ger upphov till olägenheter för omgivningen, ska förbrännas eller behandlas på annat sätt.
6. Vatten från invallningar och uppsamlingsrännor som kan vara kontaminerat med föroreningar, ska behandlas som avfall. Vatten från invallningar med momentana föroreningshalter understigande de som anges i det provisoriska villkoret för vatten får släppas till recipient.
7. Diffusa utsläpp med ventilationsluft av kvicksilver från anläggningsdelar för behandling av kvicksilverhaltigt avfall får inte överstiga 0,5 kg per år. Det diffusa utsläppet från anläggningarna får inte överstiga 2 gram kvicksilver per vecka.
8. Verksamheter vid förbehandlingsanläggningar ska bedrivas så att diffusa utsläpp minimeras.
9. Utöver de regler som generellt gäller i förordningar och föreskrifter för utsläpp av rökgaser från avfallsförbränningsanläggningar får halten av kvicksilver i utgående rökgaser från förbränningsanläggningarna som månadsmedelvärde under tio månader per kalenderår inte överstiga 30 µg/m³ (ntg vid 11 % syre).
10. Förorenat vatten får användas för kylning av rökgaser samt för produktion av atomiseringsånga om detta kan ske utan ökning av utsläppen. Vid tveksamhet ska bolaget samråda med tillsynsmyndigheten.

11. Den ekvivalenta ljudnivån till följd av verksamheten får vid närmaste bostäder inte överstiga 50 dB(A) dagtid (kl. 06-18), 45 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och 40 dB(A) nattetid (kl. 22-06). Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljud överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid (kl. 22-06).
12. Föreningar inom området som rapporteras till tillsynsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna i 10 kap 11 § miljöbalken ska behandlas på sätt som godkänts av tillsynsmyndigheten.
13. Utöver de regler som generellt gäller för deponering av avfall i förordning och föreskrift, ska avfall som deponeras vara kemiskt och fysiskt stabilt och i allt väsentligt av oorganisk natur. Innehållet av organiska föreningar mätt som TOC (totalt organiskt kol) i avfallet får vara högst 6 % baserat på torrsubstans.
14. Deponin ska sluttäckas successivt. Ianspråktagen, ej täckt deponiyta får inte överstiga 50 000 m².
15. Bolaget ska hos länsstyrelsen ställa säkerhet (S) för kostnader för sluttäckning (Sk) och efterbehandling (EBk) av deponin. Säkerhetens storlek ska beräknas för varje kalenderår enligt följande formel. $S = EBk + Sk$; $Sk = 270 \times (DY1 + DY2)$. Dy1 = ianspråktagen men ej täckt deponiyta per den 30 oktober det aktuella året. DY2 = bedömd tillkommande deponiyta under kommande år. EBk har i december 2017 beräknats till 28 962 500 SEK och sluttäckningskostnaden per kvadratmeter har nu beräknats till 270 SEK. Dessa belopp ska årligen räknas upp efter ändringar i förhållande till KPI (december 2017 som basmånad). Bolaget ska senast den 15 november varje år inkomma till länsstyrelsen med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande år. Vid oenighet mellan länsstyrelsen och bolaget ska tvistig fråga hänskjutas till mark- och miljödomstolen.

16. Bolaget ska på lämpligt sätt upprätta och vidmakthålla rutiner för bedömning av vilka mängder farliga ämnen som hanteras inom anläggningen och vilka skyddsåtgärder som erfordras till undvikande av kemikalieolycka. Vid tveksamhet ska bolaget samråda med tillsynsmyndigheten.
17. Övervakning, provtagning och beräkning av utsläppta föroreningar ska ske i enlighet med vad som anges i gällande förordningar och i övrigt med standardiserade metoder respektive på det sätt som tillsynsmyndigheten godkänner.
18. Dagvatten, ytvatten, dräneringsvatten och släckvatten som kan vara förorenat p.g.a. den verksamhet som bedrivs ska samlas upp i magasin. Magasinen ska från och med den 1 juli 2023 vara klimatanpassade (och dimensionerade för att klara ett 20-årsregn). Det uppsamlade vattnet ska behandlas innan det får släppas till recipient.
19. Utfyllnaden av Östersättersbrottet ska ske enligt en uppdaterad plan som ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande senast tre månader efter det att detta tillstånd vunnit laga kraft.
20. Avfallsmassor som används vid utfyllnaden av Östersättersbrottet ska vara inerta, dock får kalkhaltiga massor användas. Massorna ska klara de gränsvärden för utlakning, respektive innehåll av organiskt material, som anges i 22 och 23 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10. För parameter där gränsvärden saknas får halten föroreningar i avfallsmassor inte överstiga halten i omgivande skiffer. Kontroll att avfallsmassorna uppfyller kriterier ska ske före användning.
21. Efter avslutad utfyllnad ska aktuell del av Östersättersbrottet förses med topptätning som motsvarar kraven för topptätning av deponier för inert avfall enligt gällande lagstiftning samt med asfalt.
22. Uppföljning av att utfyllnaden av Östersättersbrottet inte medför en försämring av vattenkvaliteten i Norrtorpsjön jämfört med den påverkan som

sker från kommunens tidigare deponi ska ske genom att minst ett nytt grundvattenrör installeras söder om rör 0702, inom avrinningsområdet från Östersättersbrottet. Övervakning ska ske med samma frekvens och avse samma parametrar som sker i grundvattenrören 0701-0702. Om analysresultat indikerar att utfyllnaden medför en försämrad vattenkvalitet ska bolaget omgående till tillsynsmyndigheten lämna en åtgärdsplan som syftar till att försämringen ska upphöra.

23. Bolaget ska i samråd med tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten upprätta en plan innehållande de konkreta åtgärder som fortlöpande behöver utföras för lagerhållning av fast och flytande avfall, med syfte att minimera risker för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att mark- och miljödomstolens dom vunnit laga kraft och ska därefter genomgå en översyn vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten eller när tillbud inträffat som får anses ha inneburit risk för okontrollerad brand eller oönskade kemiska reaktioner.
24. Bolaget ska säkerställa att släckvatten från markytor kan samlas upp och hindras från att nå omgivningen/vattendrag.
25. Tillståndet till den del det avser området väster om den befintliga anläggningen får inte tas i anspråk förrän den nya detaljplanen vunnit laga kraft.

Prövotidsförordnanden

Frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten skjuts upp under en provotid. Under provotiden ska bolaget:

- U1. Utredda dagvattnets innehåll av föroreningar vid olika flödesvariationer samt genomföra en karaktärisering av dagvattnet enligt vedertagen metod vid maximalt förekommande föroreningshalter. Utredningen ska minst omfatta de parametrar som anges i tabell 6.1 i BAT-WT samt de parametrar som omfattas

Bly	0,1 mg/l
Kadmium	0,05 mg/l
Koppar	0,1 mg/l
Krom	0,1 mg/l
Kviksilver	5 µg/l

Nickel	0,5 mg/l
Zink	0,5 mg/l
TOC*	75 mg/l
Oljeindex	10 mg/l

80 % av samtliga uppmätta momentanvärden av CNfri ska understiga 0,1 mg/l.

Det årliga utsläppet av totalkväve får som begränsningsvärde inte överstiga 12 000 kg. Det totala utsläppet av kvicksilver får inte överskrida 0,25 kg/år.

* TOC i vatten från invallningar och dylikt som utgörs av naturligt organiskt material i form av humus och multnande löv etc. får dock efter analys släppas till recipient även om halterna är högre.

Beträffande kvicksilverhaltigt avfall från krematorier ska bolaget under prövotiden utreda följande:

U4. Bolaget ska senast den 31 december 2020 till mark- och miljödomstolen redovisa hur kvicksilverhaltigt krematorieavfall kan bortskaffas i enlighet med 21 § avfallsförordningen.

Dispens

För tillgodoseendet av de i denna dom tillståndsgivna åtgärderna medger mark- och miljödomstolen sökanden dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för dike i åkermark, beläget på den södra delen av det område där sökanden avser att expandera sin verksamhet. Området och diket framgår av till dispensansökan bilagd karta och fotografier.

Delegation

Med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter mark- och miljödomstolen åt tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor och åtgärder vid olägenheter för omgivningen på grund av lukt, nedskräpning eller partikelspridning.

Ianspråktagande/Verkställighet

Området väster om den befintliga anläggningen får inte tas i anspråk förrän den nya detaljplanen har vunnit laga kraft. För tiden därefter får bolaget, på villkor som anges i 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken, utnyttja i denna dom meddelat tillstånd utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

ANSÖKAN

Fortum Waste Solutions AB, nedan kallat Fortum WS eller bolaget (tidigare namn Ekokem AB och Sakab AB), ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets avfallsanläggning vid Norrtorp i Kumla kommun, i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits nedan och i bifogad teknisk beskrivning (bilaga A till ansökan).

Bakgrund och orientering

Fortum WS - ett dotterbolag till Fortum Oy - bedriver verksamhet vid anläggningar i Norrtorp, Kumla kommun, avseende mottagning, lagring, förbehandling, behandling och deponering av avfall. Vidare utför bolaget efterbehandling av ett dagbrott i närheten av anläggningarna, kallat Östersättersbrottet.

Fortum WS har nu för avsikt att genomföra vissa förändringar av verksamheten vid anläggningarna i Norrtorp samt att även utöka densamma. Eftersom förändringarna och utökningen är av större omfattning begär bolaget ett helt nytt tillstånd till sin verksamhet.

Läget för Fortum WS' anläggningar framgår av bifogad översiktskarta (bilaga C till ansökan), domsbilaga 1.

Tidigare avgöranden

I deldom den 13 juni 2003 (M 371-02) lämnade miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt dåvarande SAKAB AB tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar i Norrtorp.

I beslut den 2 januari 2004 (M 371-02) ändrade miljödomstolen en till 2003 års deldom bifogad förteckning över avfallstyper med stöd av 17 kap. 15 § rättegångsbalken (rättelse).

I deldom den 14 september 2004 (M 30289-04) upphävde miljödomstolen ett i 2003 års deldom föreskrivet villkor om diffusa utsläpp av kvicksilver (villkor 7). Samtidigt sköt domstolen upp nämnda villkorsfråga under en provotid.

I dom den 22 mars 2005 (M 30289-04) avgjorde miljödomstolen slutligt den i 2004 års dom uppskjutna villkorsfrågan. Ett nytt villkor föreskrevs (villkor 7).

I deldom den 29 juni 2005 (M 371-02) avgjorde miljödomstolen en i 2003 års deldom uppskjuten fråga om utsläpp till vatten. Ett nytt villkor föreskrevs (villkor 23).

I dom den 27 februari 2008 ändrade mark- och miljödomstolen en i 2003 års deldom fastställd tidpunkt för när rök-gaskondenseringen skulle tas i drift.

I dom den 1 juni 2010 ändrade mark- och miljödomstolen ett i 2003 års deldom föreskrivet villkor för hantering av avloppsvatten (villkor 6).

I dom den 20 januari 2011 (M 3695-10) lämnade mark- och miljödomstolen SAKAB AB tillstånd till ändrad verksamhet vid anläggningarna i Norrtorp. Vidare föreskrev domstolen ett villkor avseende ekonomisk säkerhet.

I deldom den 12 januari 2012 (M 527-11) lämnade mark- och miljödomstolen SAKAB AB tillstånd till ny verksamhet norr om den då befintliga verksamheten.

I denna deldom avslog mark- och miljödomstolen ett yrkande från bolaget om efterbehandling av Östersättersbrottet genom återfyllnad med avfallsmassor. Bolaget överklagade deldomen i denna del till Mark- och miljööverdomstolen som i dom den 15 januari 2013 (M 1004-12) biföll yrkandet.

I dom den 21 september 2017 (M 2028-16) ändrade mark- och miljödomstolen ett villkor i 2003 års deldom så att kravet på stabilisering och solidifiering av kvicksilverhaltigt avfall endast omfattar avfall som inte uppfyller gällande krav för utlakning för deponi för farligt avfall med avseende på kvicksilver (NFS 2004:10 eller senare uppdateringar).

Genom domarna den 13 juni 2003, den 20 januari 2011, den 12 januari 2012 och den 15 januari 2013 gäller följande gränser för de meddelade tillstånden (i ton/år om inget annat anges).

	2003-06-13	2014-01-20	2012-01-12	2013-01-15
Våtkemisk behandling	10 000			
Stabilisering, solidifiering och deponering av avfall med kvicksilverhalt mellan 100 och 3 000 mg/kg TS, som mängd kvicksilver.	1			
Annan behandling av Hg-avfall	3 500			
Förbehandling av PCB-avfall	500			
Behandling av jordar m.m.	50 000		50 000	
Indunstning	40 000			
Förbränning i WTE1 och WTE2.	200 000			
Deponering (som genomsnitt för två år).	85 000	*		
Mellanlagring av avfall (mängd vid varje enskilt tillfälle).	150 000		100 000	
Rening av vattenhaltigt avfall med avledning direkt till recipient.		50 000 m ³		
Efterbehandling av Östersättersbrottet.				Ca 20 000

*Tillståndet för deponering omfattar en volym om 2 162 000 m³, höjden på deponin får uppgå till högst + 94,0 m.ö.h.

I beslut den 17 september 2015 NV-00524-15 lämnade Naturvårdsverket Ekokem AB dispens för en tid av tre år att deponera krematorieavfall med kvicksilverhalter upp till 3 000 mg/kg.

I beslut den 17 oktober 2017 NV-07068-16 lämnade Naturvårdsverket Fortum WS dispens för en tid av fem år från kravet på bortskaffande av bortskaffning i djupt bergförvar för kvicksilverhaltigt avfall med kvicksilverhalter överstigande 0,1 % gällande specificerade avfallsslag.

Omfattningen av den sökta verksamheten

De förändringar som ansökan avser är

- att tillståndsgrensarna för behandling av jordmassor och annat oorganiskt material (50 000 ton/år för norra delen av anläggningsområdet och

50 000 ton/år för den södra delen) ersätts med en för området gemensam gräns (100 000 ton/år),

- att tillståndsgränsen för deponering (80 000 ton/år som genomsnitt för två år) ersätts med en gräns avseende den totala volym som får deponeras om 3 996 784 m³,
- att tillståndsgränserna för lagring av avfall i avvaktan på behandling etc. (150 000 ton för norra delen av industriområdet och 100 000 ton för den södra delen) ersätts med en för området gemensam gräns om 300 000 ton samt
- att tillståndsgränsen för efterbehandling av Östersättersbrottet ändras så att återfyllnad får ske till omgivande marknivå och med massor som uppfyller kraven för mindre känslig markanvändning (MKM).

Vad beträffar utökningen avser Fortum WS att

- anlägga och ta i drift nya ytor för mottagning, lagring och förbehandling av avfall,
- anlägga och ta i drift ett plastraffinaderi för återvinning av plastavfall (återkallat)
- utöka det befintliga deponiområdet samt
- anlägga och ta i drift anläggningar för lakning och termisk avdrivning (som bolaget haft tillstånd till tidigare men där igångsättningstiden gått ut). (återkallat)

En anläggningsplan med nuvarande och planerade anläggningsdelar markerade bifogas (bilaga C till ansökan).

Den sökta verksamhetens omfattning, jämförd med nu gällande tillstånd, kan sammanfattas enligt följande (i ton/år om inget annat anges).

	Gällande tillstånd	Ansökan
Våtkemisk behandling	10 000	10 000
Stabilisering, solidifiering och deponering av avfall med en kvicksilverhalt mellan 100 och 3 000 mg/kg TS. Som kvicksilver.	1	Ingen gräns
Annan behandling av kvicksilverhaltigt avfall.	3 500	3 500
Förbehandling av PCB-avfall	500	500
Förbehandling av annat avfall	Ingen gräns	Ingen gräns
Behandling genom jordtvätt och eller biologisk behandling av förorenade jordmassor och annat organiskt avfall.	100 000	100 000
Indunstning av förorenat vatten.	40 000	40 000
Förbränning av farligt avfall, verksamhetsavfall och hushållsavfall med de EWC-koder som återges i bilaga 1.	200 000	200 000
Deponering av avfallstyper som framgår av ansökan jämte bilagor.	85 000 som genomsnitt för två år	Totalt ca 3 996 784 m ³
Rening av vattenhaltigt avfall med avledning till recipient.	50 000 m ³ /år	50 000 m ³ /år
Lagring av avfall	150 000+100 000	300 000
Förbehandling av PCB-avfall.	500	500
Behandling i lakningsanläggning.	30 000	30 000
Behandling i termisk avdrivare.	30 000	30 000
Efterbehandling av Östersättersbrottet	20 000	Ingen gräns

Verksamhetsbeskrivning

En utförlig beskrivning av verksamheten vid Fortum WS' anläggningar i Norrtorp återfinns i den tekniska beskrivningen bilaga A till ansökan. Nedan följer en sammanfattning.

Nuvarande verksamhet

Kategorier av avfall som tas emot vid anläggningarna samt mängder av de olika kategorierna redovisas i den tekniska beskrivningen (tabell 3).

Avfallet transporteras till anläggningarna med last- eller tankbilar eller med tåg. Det vägs in, kontrolleras mot den deklaration som leverantören är skyldig att upprätta samt registreras enligt gällande lagstiftning. I vissa fall sker även provtagning.

Därefter förs avfallet till anläggningar för förbehandling eller behandling eller till lager i avvaktan på förbehandling/ behandling.

Flytande avfall lagras i tankar/cisterner eller i fat eller andra mindre behållare. Samtliga tankar/cisterner är invallade där invallningen rymmer den volym som lagras inom invallningen. Fat och andra mindre behållare lagras antingen på ytor med tät betong/asfalt med avrinning mot uppsamlingsanordningar samt väggar åt tre sidor och tak eller inomhus.

Avfall i bulk lagras inomhus, i tält eller containrar, under skärmtak eller presenning eller öppet. I den mån lagringen sker öppet samlas dagvatten upp och behandlas internt.

Vissa avfall förbehandlas. Kvicksilverhaltigt avfall förbehandlas genom utseparering av kvicksilver och/eller stabilisering. Grovt avfall sorteras, siktas, mals, klipps och blandas m.m. All förbehandling sker på hårdgjorda ytor med uppsamlingsanordningar.

Behandling av avfall sker genom förbränning, indunstning, våt-kemisk behandling, behandling i en särskild vattenbehandlingsanläggning, jordbehandling och deponering.

Avfallsförbränning sker i en roterugn (WTE1) och en rosterugn (WTE2).

I WTE1 förbränns fast, flytande och gasformigt avfall i en temperatur om minst 1100°C. I förbränningen alstras ånga som används för produktion av fjärrvärme och el.

I WTE2 förbränns en blandning av hushållsavfall, verksamhetavfall och farligt avfall. I nedre delen av rostern finns en oljebrännare som används vid start och nedeldning samt för att säkerställa att förbränningstemperaturen uppgår till minst 850°C i minst två sekunder.

Indunstning sker av vattenhaltiga avfall med begränsat innehåll av organiska föroreningar och ofta höga salthalter. Kondensat från indunstningen återanvänds i WTE1, medan koncentratet samlas i en tank för separering av kolväten. De separerade kolvätena förbränns i WTE1, och resterande vatten används för uppfuktning av aska från förbränningsanläggningarna.

Våtkemisk behandling sker av sura/alkaliska vattenbad, lösliga salter och specialavfall. Tungmetaller i avfallet fälls ut som hydroxider eller sulfider genom neutralisering med kalk/lut eller natriumdisulfid. Filterkakan deponeras, medan vattnet leds till förbränningsanläggningen.

I vattenbehandlingsanläggningen behandlas vattenhaltigt avfall genom flockning samt - vid behov - kolfilter, sandfilter, omvänd osmos eller annan filtrering. Det reade vattnet släpps ut till recipienten (Söderhavet) eller - vid behov - behandlas ytterligare i Fortum WS' vattenreningsverk, medan rest-produkterna från reningen (flockarna etc.) deponeras eller förbränns.

Jordbehandling sker av förorenade jordar och annat oorganiskt material. Jordar och annat material med petroleumföroreningar behandlas genom biologisk nedbrytning med tillsats av bakterier, näringsämnen luft och vatten. Behandlingen sker under en syntetisk duk för att förhindra emissioner till luft och vatten. Jordar med PAH, pesticider etc., behandlas i aerob miljö med ett tillsatsmedel som gynnar tillväxt av svampar och bakterier. Behandlingen sker i en byggnad som ventileras genom kolfilter. Andra föroreningar, så som nitroföreningar, kan behandlas i anaerob miljö utomhus under vatten. Behandling sker även genom jordvätt.

Deponering sker av oorganiskt farligt avfall i form av förorenad jord, slagg aska och andra metallhaltiga avfall av olika slag. Deponin är indelad i tio etapper, varav etapperna 1–3 och 5 är sluttäckta. För närvarande pågår deponering i etapp 4. Deponeringen sker i kampanjer, och efter varje kampanj täcks avfallet provisoriskt för att förhindra emissioner. I botten av deponin finns en konstgjord geologisk barriär samt ett tätskikt i form av en bottenliner överlagrat av ett dräneringslager.

Genom dräneringslagret leds lakvatten till Fortum WS' vattenreningsverk via utjämningsbassäng.

Östersättersbrottet efterbehandlas genom återfyllnad med inerta och kalkhaltiga massor som uppfyller de krav som ställs avseende utlakning och innehåll av organiskt material i 22 och 23 §§ i Naturvårdsverkets föreskrifter (2004:10) om deponering m.m. vid mottagning av avfall vid deponeringsanläggningar eller - i den mån gränsvärden avseende utlakning saknas - har ett innehåll av föroreningar motsvarande den skiffer som omger dagbrottet.

Planerad verksamhet

Väster om de befintliga anläggningarna iordningsställs ytor för mottagning och förbehandling av avfall, en ny genomfartsväg, hantering av dagvatten och eventuellt ett järnvägsspår. Ytorna kommer att asfalteras och konstrueras så att dagvatten kan samlas upp.

Deponiområdet utvidgas västerut, och de nya deponietapperna utformas på motsvarande sätt som de befintliga.

Vad beträffar efterbehandlingen av Östersättersbrottet avser Fortum WS att ändra återfyllnaden så att den sker till omgivande marknivå, utan begränsning i tonnage, och med massor som uppfyller kraven för mindre känslig markanvändning (MKM).

Slutligen avser Fortum WS att anlägga och ta i drift anläggningar för lakning och termisk avdrivning; anläggningar som bolaget haft tillstånd till tidigare men där igångsättningsstiden gått ut utan att tillståndet utnyttjats.

I lakningsanläggningen behandlas askor och rökgasreningsprodukter från förbränningsanläggningar genom tillsats av vatten och - kemikalier (t.ex. för flockning, fällning och/eller pH-justering). Behandlingen optimeras så att kemisk stabilisering av avfallet kan ske och återvinning av värdesubstanser möjliggörs. Vid processen bildas det en fraktion med mindre lakningsegenskaper än askorna/ restprodukterna som därefter avvattnas för att sedan deponeras, alternativt material

återvinns, medan vattnet återanvänds i processen, alternativt renas ytterligare eller används.

I den termiska avdrivaren behandlas förorenad jord och annat oorganiskt avfall, genom uppvärmning med avfall/ånga/gasol/el, varvid flyktiga ämnen i avfallet avgår. Dessa förs sedan till förbränningsanläggningarna. Eventuellt kan det renade materialet komma att sintras.

Emissioner

Utsläpp till luft

Från verksamheten sker utsläpp till luft med rökgaser från förbränningsanläggningarna samt diffust från hanteringen av avfall vid anläggningarna.

Rökgaserna från förbränningsanläggningarna behandlas i semitorra kalkskrubbar (för rening av svavelföreningar och halogener), genom tillsats av aktivt kol (för adsorption av kvicksilver samt dioxin och andra kolväten), i slangfilter (för avskiljning av stoft, inklusive restprodukter från de föregående reningsstegen) samt i en för anläggningarna gemensam skrubber (för ytterligare rening av sura föreningar och kvicksilver). De renade rökgaserna släpps sedan ut genom en skorsten 60 meter ovan mark.

Utsläpp av stoft med rökgaserna kontrolleras från var och en av förbränningsanläggningarna före den gemensamma skrubbern. Övriga utsläpp kontrolleras efter nämnda skrubber. Kontroll sker enligt förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. I bilaga 3 till den tekniska beskrivningen redovisas resultatet av den kontroll som utförts under perioden 2012–2016. De totala utsläppen, beräknade utifrån nämnda resultat, redovisas i tabell 9 i den tekniska beskrivningen.

Vid jämförelse med de krav som ställs i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall och BREF-dokumentet för avfallsförbränning - Reference Document on the Best Available Technique for Waste Incineration (WI-BREF) framgår att verksamheten uppfyller nu gällande krav och kommer att uppfylla kommande krav (enligt tillgängligt Draft-dokument) inom utsatt tid.

Diffust sker utsläpp av partiklar och flyktiga ämnen, inklusive luktande ämnen.

Det diffusa utsläppet av kvicksilver mäts. De totala utsläppen under 2014–2016, beräknade utifrån resultatet av de utförda mätningarna, redovisas i tabell 10 i den tekniska beskrivningen.

Lukt kan uppkomma vid hantering av vissa avfallsslag. Spridningen av lukt är i huvudsak begränsad till anläggningsområdet.

Damning kan alstras vid hantering av restprodukter från förbränningen, neddelning av avfall, sortering av jordar, deponering och interna transporter. Damm-bekämpande åtgärder, såsom bevattning och sopning, utförs vid behov.

Utsläpp till vatten

Nuvarande verksamhet

Verksamheten vid Fortum WS' anläggningar ger upphov till avloppsvatten i form av takvatten, kylvatten, lakvatten från deponicellerna, dag- och dräneringsvatten, vatten från invallningar samt sanitärt spillvatten.

Takvatten och kylvatten leds till recipienten (Söderhavet) via ett dike.

Lakvatten, dag- och dräneringsvatten samt vatten från invallningar leds till ett internt vattenreningsverk för behandling genom neutralisering och utfällning av främst metaller samt efterpolering i sandfilter. Det renade vattnet släpps sedan ut till Söderhavet via det ovan angivna diket. Det totala utsläppet av föroreningar med renat vatten under perioden 2012–2016 redovisas i tabell 10 i den tekniska beskrivningen.

Fortum WS har även uppfört två buffertbassänger, vilka kan användas för att avlasta vattenreningsverket vid kraftig nederbörd men även för förbehandling av dagvatten med höga föroreningshalter. I den mån villkoren för vattenreningsanläggningen uppfylls släpps det förbehandlade vattnet ut till recipienten direkt. Sanitärt spillvatten tillförs kommunens spillvattennät.

Eventuellt släckvatten tas om hand i uppsamlingsbassänger.

Sökta förändringar

Dagvatten som kan vara förorenat från mottagning och förbehandling m.m. på de nya ytorna väster om befintliga anläggningar kommer att hanteras på samma sätt som motsvarande vatten från den befintliga verksamheten.

Avloppsvatten från det utvidgade deponiområdet (lakvatten m.m.) kommer att hanteras på samma sätt som avloppsvatten från det befintliga deponiområdet.

Buller

Fortum WS har utfört mätningar av buller från verksamheten vid bolagets anläggningar i Norrtorp samt utfört beräkningar av det buller som tillkommande verksamhet bedöms ge upphov till. Resultatet av dessa mätningar/beräkningar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga D till ansökan), till vilken rapporterna finns som bilagor. Rapporterna visar att gällande villkor och de värden som Naturvårdsverket rekommenderar i rapport 6538 uppfylls.

Miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning bifogas (bilaga D till ansökan).

I miljökonsekvensbeskrivningen lämnas en kortfattad redogörelse för sökt verksamhet inklusive vidtagna och planerade skyddsåtgärder.

Vidare redovisas olika alternativ. Som nollalternativet redovisas det förhållandet att verksamheten drivs vidare med stöd av gällande tillstånd. Vad beträffar alternativa lokaliseringar konstateras att en omlokalisering av befintlig verksamhet skulle innebära mycket stora kostnader som inte skulle stå i proportion till nyttan av en sådan åtgärd. Lokaliseringsutredningen har därför inriktats på den tillkommande verksamheten. Ett flertal alternativ har utretts, samtliga i anslutning till befintliga anläggningar, eftersom en lokalisering till helt andra platser framstår som uppenbart orimligt. De överväganden som lett fram till det valda alternativet finns redovisade i miljökonsekvensbeskrivningen.

Fortum WS anläggning i Norrtorp har varit en referensanläggning vid framtagande av BREF-dokumentet för avfallsförbränning (WI-BREF), och bolaget har deltagit i arbetet i en referensgrupp även avseende BREF-dokumentet rörande avfallsbehandling (WT-BREF). Verksamheten uppfyller redan idag eller kommer att med små justeringar uppfylla de krav som anges i tillämpliga BREF-dokument (WI-BREF och WT-BREF). Slutsatsen är att valda utföranden uppfyller vad som i nämnda dokument angivits som BAT.

Slutligen redovisas en bedömning av miljökonsekvenserna och konsekvenserna på resurshushållningen av sökt verksamhet. Nedan sammanfattas bedömningen avseende effekter genom påverkan på naturmiljön, landskapsbilden och kulturmiljön, påverkan genom utsläpp till vatten och utsläpp till luft, vilka bedöms vara de huvudsakliga effekterna.

Naturmiljön påverkas genom att ett område med skogs- och åkermark tas i anspråk för den utökade verksamheten. I detta område finns bestånd av blåsippor som omfattas av artskydd samt ett dike som omfattas av biotopskydd. Fortum WS kommer att ansöka om dispens enligt artskyddsförordningen (2007:645) respektive 7 kap. 11 § miljöbalken hos Länsstyrelsen i Örebro län.

Landskapsbilden påverkas genom byggnader vid anläggningen och anläggningens deponi. Insyn begränsas till stor del genom träd och trädridåer. Genom den planerade utbyggnaden kommer insynen att öka något.

Kulturmiljön påverkas såtillvida att en kulturhistorisk lämning kommer att behöva tas bort i området för den utökade verksamheten. Denna lämning och andra eventuella lämningar som kan finnas i området kommer man att hantera enligt kulturmiljölagen (1988:950) och söka de tillstånd som krävs enligt denna lag.

Vad beträffar utsläppen till vatten bedöms den befintliga verksamheten innebära en liten negativ påverkan genom utsläppen av klorider och organiska ämnen som inte kan skiljas av i vattenreningsverket. De planerade förändringarna bedöms i sig inte innebära negativa konsekvenser av någon betydelse.

Utsläppen till luft bedöms inte innebära negativa konsekvenser av någon betydelse.

Samråd

Samråd har skett med Länsstyrelsen i Örebro län, Miljöenheten i Kumla kommun och Nerikes brandkår genom ett möte den 7 juni 2017. Till detta möte var även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kallad. Vidare har Fortum WS samrått med särskilt berörda och berörda myndigheter (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, SGU, Kumla, Hallsbergs och Vingåkers kommuner samt Miljönämnden i Örebro kommun) brevledes samt med berörd allmänhet och organisationer genom en annons i ortstidningarna. En redogörelse för det genomförda samrådet har bifogats miljökonsekvensbeskrivningen.

Samrådet har genomförts med utgångspunkt från att den sökta verksamheten ska anses ha betydande miljöpåverkan.

Säkerhetsrapport

För Fortum WS' verksamhet finns en säkerhetsrapport enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Denna kommer att uppdateras så att den inkluderar även de nu aktuella förändringarna. En kopia av den senaste säkerhetsrapporten bifogas (bilaga E till ansökan).

Industriutsläppsförordningen (2013:250)

Den sökta verksamheten utgör en industriutsläppsverksamhet enligt Industriutsläppsförordningen (2013:250). En statusrapport enligt 1 kap. 23 § i denna förordning har lämnats in till mark- och miljödomstolen i mål M 371-02. En uppdaterad statusrapport med avseende på utökat markområde bifogas (bilaga F till ansökan).

Hänsynsregler

Kunskapskravet (2 kap. 2 §)

Fortum WS har lång erfarenhet av verksamhet av det slag som ansökan avser.

Vidare finns omfattande kunskaper avseende de risker för påverkan på människors hälsa och miljön som verksamheterna kan medföra liksom deras faktiska påverkan i samma avseenden.

Försiktighetsmått (2 kap. 3 §)

Vidtagna och planerade skyddsåtgärder finns redovisade i miljökonsekvensbeskrivningen. I denna redovisas även de metoder som anges i tillämpligt BREF-dokument. Av denna redovisning framgår att vidtagna och planerade åtgärder kan anses utgöra "bästa möjliga teknik" enligt 2 kap. 3 § miljöbalken till rimliga kostnader enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Produktvalskravet (2 kap. 4 §)

Fortum WS har utarbetade rutiner för riskbedömning av de farliga kemiska ämnen som används i den sökta verksamheten, och utbyte sker när så är möjligt.

Hushållnings- och återvinningskravet (2 kap. 5 §)

Verksamheten vid Fortum WS anläggning är sedan lång tid tillbaka en del av den cirkulära ekonomin såtillvida att en betydande del av det avfall som tas emot vid anläggningarna genomgår material- eller energiåtervinning.

I verksamheten har energiutredningar genomförts och energibesparande åtgärder vidtagits.

Lokaliseringskravet (2 kap. 6 §)

Som angivits ovan under 4 bedöms en omlokalisering av befintlig verksamhet som uppenbart orimlig enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, och lokaliseringsutredningen har därför inriktats på den tillkommande verksamheten. Ett flertal alternativ har utretts, och av dessa har Fortum WS valt det alternativ som framstår som mest fördelaktigt från miljösynpunkt.

Det markområde som behöver tas i anspråk för den sökta, utökade verksamheten ligger i direkt anslutning till befintliga anläggningar och får därmed anses särskilt lämpligt enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Markområdet bedöms inte vara förenat med något annat i 3 kap. reglerat intresse. Inte heller är det av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken.

Området för Fortum WS' anläggningar omfattas av flera detaljplaner, antagna av Kumla kommun. Den sökta verksamheten är i överensstämmelse med de antagna detaljplanerna.

En detaljplan för det tillkommande verksamhetsområdet är under upprättande och kommer enligt kommunens uppskattningar att vara fastställd under 2018.

Miljökvalitetsnormer (2 kap. 7 § 2 st.)

Grundvattenakviferen i Mickwiza-sandstenen under Kvarntorpsområdet utgör en vattenförekomst (SE655582-147434) för vilken miljökvalitetsnormer finns beslutade. Status för denna grundvattenförekomst är "god". Inströmningsområdet till grundvattenförekomsten ligger några kilometer väster om verksamhetsområdet. Verksamheten påverkar inte grundvattenförekomsten.

För vattenförekomsten Näsbygraven/Frogstabäcken (SE655330-147073) gäller miljökvalitetsnormer beslutade av vattendelegationerna den 23 februari 2017. Östersättersbrottet, som efterbehandlas av Fortum WS, avvattnas till Norrtorpssjön vilken i sin tur avrinner till denna vattenförekomst. Efterbehandlingen bedöms inte påverka möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer.

7 kap. miljöbalken

Den sökta verksamheten bedöms inte komma i konflikt med de intressen som skyddas genom bestämmelser i 7 kap. miljöbalken.

Villkor

Ett förslag till villkor m.m. bifogas (bilaga G i ansökan). Förslaget föranleder följande kommentarer.

Fortum WS har inte föreslagit villkor motsvarande villkor 9, 10 och 12 i deldomen den 13 juni 2003. Skälet härtill är följande.

Villkor 9 avser verksamhet som numera upphört. Villkor 10 avser utsläpp av kväveoxider som regleras i gällande lagstiftning. Villkor 12 avser TOC i slagg som även det regleras i gällande lagstiftning.

Villkor 20 i deldomen den 13 juni 2003 har ersatts av två nya villkor (villkor 2 och 3).

I villkor 7, 9 och 20 i villkorsförslaget har riktvärden i motsvarande villkor i 2003 års deldom ersatts med begränsningsvärden.

I villkor 14 har "sluttäckts" ersatts med "täckts", eftersom Fortum WS även utför en provisorisk täckning av deponin som förhindrar nederbörd att nå det deponerade avfallet i samma utsträckning som en sluttäckning.

Uppgifter enligt 22 kap. 25 a § miljöbalken

Punkt 1

En förteckning över aktuella avfallskategorier och mängder återfinns i avsnitt 3.1 i den tekniska beskrivningen (tabell 3).

Punkt 2

En beskrivning av de metoder för lagring, återvinning och bortskaffning som Fortum WS tillämpar och avser att tillämpa lämnas i avsnitt 3-9 respektive 11 i den tekniska beskrivningen.

Punkt 3

Ett förslag till villkor i angivna hänseenden återfinns bilaga G.

Uppgifter enligt 22 kap. 25 b § miljöbalken

Punkt 1

Förbränningsanläggningarnas totala kapacitet är 200 000 m³.

Punkt 2

Kategorier av farligt avfall som kommer att förbrännas i förbränningsanläggningarna framgår av den angivna förteckningen av avfallstyper (bilaga J till ansökan).

Punkt 3, 5 och 6

Se villkorsförslaget (bilaga G i ansökan).

Uppgifter enligt 22 kap. 25 c § miljöbalken

Punkt 1

Ansökan avser deponering av farligt avfall.

Punkt 2

Vad beträffar deponins drift se villkor 13 och 14 i det förslag som Fortum WS lämnat (bilaga G i ansökan).

Punkt 3

En redogörelse för planerad avslutning av deponin lämnas i bifogad deponeringsplan (bilaga H till ansökan). Fortum WS kommer att bli bundet vid denna redogörelse genom det allmänna villkoret. Något särskilt villkor behövs inte.

Punkt 4

En årlig redovisning av deponerade mängder görs i miljörapporten. Ett särskilt villkor om sådan rapportering behövs därför inte.

Detaljplaner

En kopia av gällande detaljplanekartor bifogas (bilaga I till ansökan).

Uppgifter enligt 36 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall

Punkt 1

Fortum WS är verksamhetsutövare.

Punkt 2

En förteckning över aktuella avfallstyper bifogas (bilaga J till ansökan). Total mängd avfall som kommer att ha deponerats är 5 655 850 ton.

Punkt 3

En beskrivning av platsen för sökt deponering, inklusive geologiska och hydrologiska egenskaper återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga D till ansökan).

Punkt 4

Planerad avslutning och efterbehandling av deponin redovisas i deponiplanen (bilaga H till ansökan).

Punkt 5

En redogörelse för hur bestämmelserna i deponeringsförrordningen kommer att uppfyllas återfinns i deponiplanen (bilaga H till ansökan).

Ekonomisk säkerhet

Ett förslag till ekonomisk säkerhet för kostnaderna för sluttäckning och annan efterbehandling av deponin återfinns villkor i 16 i villkorsförslaget (bilaga G till ansökan). Som grund för säkerheten avseende kostnaderna för efterbehandling av deponin ligger en beräkning vilken bifogas (bilaga K till ansökan).

Kontroll

I det kontrollprogram som finns för verksamheten specificeras den kontroll som utgörs av främst emissionsmätningar, periodiska besiktningar, förstagångsbesiktningar och omgivningskontroll. Kontrollen baseras på kraven i ISO 14001:2014, 2 kap. 2 § miljöbalken, 26 kap 19 § miljöbalken, förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll, Naturvårdsverkets föreskrifter om provtagningar och mätningar i vissa verksamheter, lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, lagen om brandfarliga och explosiva varor, samt författningar rörande avfallsförbränning, deponering och arbetsmiljö. I avsnitt 19 i den tekniska beskrivningen lämnas en översiktlig redogörelse för emissionskontrollen.

Yrkanden

Fortum WS begär tillstånd till fortsatt samt ändrad och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar i Norrtorp avseende följande.

	Ton/år
Våtkemisk behandling.	10 000
Annan behandling av kvicksilverhaltigt avfall.	3 500
Förbehandling av PCB-avfall.	500
Behandling genom jordtvätt och eller biologisk behandling av förorenade jordmassor och annat oorganiskt avfall.	100 000
Indunstning av förorenat vatten.	40 000

	Ton/år
Förbränning av farligt avfall, verksamhetsavfall och hushållsavfall med de EWC-koder som återges i bilaga 1.	200 000
Deponering av avfallstyper som framgår av ansökan jämte bilagor.	Totalt ca 3 996 784 m ³
Rening av vattenhaltigt avfall med avledning till recipient.	50 000 m ³ /år
Lagring av avfall.	300 000
Förbehandling av PCB-avfall.	500
Behandling i lakningsanläggning.	30 000
Behandling i termisk avdrivare.	30 000

Fortum WS hemställer om förordnande att mark- och miljödomstolens dom skall gälla med omedelbar verkan.

BOLAGETS KOMPLETTERINGAR AV ANSÖKAN, ab 9

På begäran av länsstyrelsen i Örebro län har bolaget kompletterat ansökan enligt följande.

Verksamhetskoder

Verksamheten vid bolagets avfallsbehandlingsanläggningar i Norrtorp/Kvarntorp bedöms omfatta följande paragrafer i 29 kap miljöprövningsförordningen:

- 6 § Tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.181-i gäller för avfallsförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda

mängden farligt avfall är mer än 10 ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår. (WTE1 och WTE2)

- 23 § Tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.320-i gäller för att deponera farligt avfall, om deponin tillförs mer än 10 000 ton farligt avfall per kalenderår. (deponin)
- 34 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.131 gäller för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken inte endast är ringa. (anläggande av industrimark)
- 40 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.100 gäller för att återvinna mer än 10 000 ton icke-farligt avfall per kalenderår genom mekanisk bearbetning. (förbehandling av avfall inom stora delar av verksamhetsområdet)
- 42 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.70 gäller för att sortera icke-farligt avfall, om mängden avfall är mer än 10 000 ton per kalenderår. (förbehandling av avfall inom stora delar av verksamhetsområdet)
- 44 § Anmälningssplikt C och verksamhetskod 90.90 gäller för att i fråga om avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter yrkesmässigt sortera, demontera eller på annat sätt behandla avfallet innan ytterligare behandling. (förbehandling av elavfall)
- 56 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.408-i gäller för att lagra farligt avfall i avvaktan på sådan behandling som kräver tillstånd enligt 5, 6, 7, 8 eller 67 §, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 50 ton. (lagring av avfall inom stora delar av området)
- 65 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.406-i gäller för att återvinna eller både återvinna och bortskaffa icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår och verksamheten avser

1. biologisk behandling,

2. behandling innan förbränning eller samförbränning,

3. behandling i anläggning för fragmentering av metallavfall, eller

4. behandling av slagg eller aska. (tex biologisk behandling av jordar och sortering av aska)

- 67 § Tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.435-i gäller för att återvinna eller bortskafter farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 10 ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår och verksamheten avser
 1. biologisk behandling,
 2. fysikalisk-kemisk behandling,
 3. materialåtervinning av lösningsmedel,
 4. materialåtervinning av oorganiska material, utom metaller och metallföreningar,
 5. regenerering av syror eller baser,
 6. återvinning av komponenter som används till att minska föroreningar,
 7. återvinning av katalysatorer,
 8. omräffinerig eller annan behandling för återanvändning av olja,
 9. invallning,
 10. sammansmältning eller blandning innan behandling i en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning eller innan avfallet behandlas enligt någon av de andra punkterna i denna paragraf, eller
 11. omförpackning innan behandling i en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning eller innan behandling av avfall enligt någon av de andra punkterna i denna paragraf. (tex jordbehandling, våtkemin, indunstning, förbehandling av avfall till förbränning)

Lukt

Luktstörningar förebyggs genom lagring i tält, vilket ger begränsning av lagringsmängd. Därutöver eftersträvas snabb omsättning av lagrat material.

Åtgärder för förebyggande av luktstörningar bedöms relevanta för att uppfylla föreslaget villkor 3.

Spridning av förorenade massor till vägbakor

Spridning av förorening till vägbakor minimeras genom att nya ytor asfalteras samt att rutiner upprättas för renhållning av området. Enligt bolagets uppfattning bör det allmänna villkoret tillsammans med den beskrivning som lämnats i ansökan reglera verksamheten i tillräcklig utsträckning avseende spridning av förorening.

Förändring av ekonomisk säkerhet

Enligt villkor 19 i mark- och miljödomstolens deldom den 20 januari 2011 (i mål M 3695-10) är Fortum WS skyldigt att ställa säkerhet för kostnader för sluttäckning och efterbehandling av deponin vid bolagets anläggningar i Norrtorp. I deldom den 21 juni 2012 godkände mark- och miljödomstolen en av bolaget ingiven bankgaranti som säkerhet enligt villkor 19. Nämnada bankgaranti gäller idag och kommer att gälla även fortsättningsvis, till dess att den ersätts av annan säkerhet.

Kravet på säkerhet enligt villkor 19 är baserat på 15 kap. 34 § miljöbalken. Enligt denna bestämmelse får tillstånd till verksamhet som omfattar deponering av avfall meddelas endast om verksamhetsutövaren ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken för de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten. Såvitt avser deponeringsverksamhet är alltså kravet på säkerhet obligatoriskt.

Enligt 16 kap. 3 § får krav på säkerhet ställas även för annan verksamhet än deponering. I denna del är bestämmelsen inte obligatorisk, utan behovet av säkerhet får prövas från fall till fall.

Enligt förarbetena till miljöbalken (Prop. 1997/98:45, Del II s. 205) bör 16 kap. 3 § tillämpas framför allt på verksamhet som kan förutses bli avslutad inom viss tid. Så är inte fallet med den nu aktuella verksamheten. Den bedöms pågå under lång tid framöver, och något avslutande är inte planerat.

Mot ovanstående bakgrund bör en säkerhet avseende deponin, enligt det förslag som Fortum WS redovisat i ansökan, vara tillräckligt.

Frågan om berguv

Länsstyrelsen har begärt att miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information angående hur hänsyn ska tas om häckande berguv påträffas i samband med avverkning. Bolaget konstaterar att frågan regleras i artskyddsförordningen där det framgår att det bl.a. är förbjudet att avsiktligt störa alla vilt levande fåglar,

inklusive berguvar under uppfödningstid. Berguvarns häckningstid är utdragen, från slutet av februari till början av september. Honan lägger ägg i mars/april som ruvas under drygt en månad. Boet läggs ofta på en klipphylla eller i övergivna rovfågelbon, och i samband med naturvärdesinventeringen har inte något rovfågelbo noterats. I området för avverkning finns inte sådan natur.

För att undvika störning för eventuellt häckande fågelarter i det område där avverkning ska ske avses avverkning i största möjliga mån ske under perioden september-februari.

Uppdatering av riskanalys

Riskanalys avseende arbetsmiljö och säkerhet ("Risk och säkerhet" i miljökonsekvensbeskrivningen som bifogats ansökan) för tillkommande verksamheten bifogas (bilaga 2). Övrig tillkommande verksamhet bedöms omfattas av befintliga rutiner för nuvarande verksamhet och finns beskrivna i den samlade bedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen som bifogats ansökan.

Uppdaterad säkerhetsrapport

Bifogad säkerhetsrapport (bilaga 3) har uppdaterats med avseende på de identifierade risker som redovisats i riskanalysen för allvarliga kemikalieolyckor 2017-12-12. Säkerhetsrapporten har kompletterats med den interna planen för räddningsinsatser ("Intern räddningsplan", bilaga 16 i Säkerhetsrapporten).

Statusrapport

Statusrapporten för bolagets verksamhet har kompletterats med en separat statusrapport för det område som avses att tas i anspråk väster om befintligt verksamhetsområde. Denna statusrapport har bifogas (bilaga 4).

YTTRANDEN INGIVNA EFTER MÅLETS KUNGÖRANDE

Havs och vattenmyndigheten, ab 17

Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig över handlingarna i målet. Det innebär inte att myndigheten tagit ställning i sakfrågan eller till handlingarna i målet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), ab 19

MSB avstår från att yttra sig i ärendet.

Länsstyrelsen Örebro län, ab 20

Länsstyrelsen har anfört bl.a.:

Länsstyrelsen bedömer att tillstånd för fortsatt och utökad produktion enligt ansökan kan ges under förutsättning att nedanstående villkor och synpunkter beaktas.

Länsstyrelsen yrkar i första hand att ansökan gällande plaståtervinning ska avstyrkas och i andra hand på ett fortsatt utredningsförfarande under en provotid.

Länsstyrelsen har ingen erinran mot att verkställighet ges enligt bolagets begäran i de delar som Länsstyrelsen tillstyrker.

Vatten

Vattenanvändning

Bolaget har behov av tillgång på vatten vilket levereras från Kumla kommun som dricksvatten och obehandlat industrivatten. De senaste åren har det varit låga vattennivåer och brist på vatten kan uppkomma. Bolaget utreder möjligheten att ta ut eget industrivatten. Bolaget anger att detta uttag kan ske med stöd av undantaget enligt 11 kap 12 § miljöbalken. Bolaget anger även att vattenförsörjning via kyltorn ska utredas.

Länsstyrelsen anser dock att bolaget bör överväga om eventuellt uttag av eget råvatten ska tillståndsprövas då det ger ökad trygghet för bolaget. Underlag saknas för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om undantag för tänkt uttag är tillämpligt

eller ej. Prövning av vattenuttag kan ingå i pågående tillståndsprövning eller ske i separat tillståndsprövning vid domstol.

Länsstyrelsen anser inte att bolagets redovisning av vattenanvändningen är tillräcklig för att kunna göra en bedömning av verksamhetens tillåtlighet, bedöma förekommande risker eller för att kunna göra en bedömning av lämpliga skyddsåtgärder.

Länsstyrelsen yrkar på att bolaget under en provtid ska redogöra för hur man säkerställer tillgång på industrivatten inom verksamheten. Utredningen ska redogöra för möjlig vattentillgång, hur vatten erhålls, lagras hushållning av vatten och vilka risker för människors hälsa och miljö som kan föreligga. Utredningen ska vidare ange förslag på lämpliga skyddsåtgärder.

Dagvattendammar

I ansökan anger bolaget att dammar för behandling av dagvatten har uppförts inom befintligt verksamhetsområde och ska uppföras på tillkommande verksamhetsområde. Dammarna är dimensionerad så att de kan ta hand om ett tio-årsregn med en uppehållstid av 24 h. Bolaget anger att de även kommer att utföra en ny kartläggning av flödena inom området.

Länsstyrelsen anser att bolaget i ny kartläggning av de interna flödena ska beakta klimatanpassningsåtgärder då det finns en historik av översvämningar i avrinningsområdet och då bräddning av förorenat dagvatten kan medföra stora konsekvenser.

Länsstyrelsen anser att bolagets förslag på skyddsåtgärder genom villkor 19 bör klimatanpassas och dimensioneras för minst ett 20-års regn.

Utsläpp till vatten

Bolaget bedömer att befintlig verksamhet ger en liten negativ påverkan genom utsläpp av klorider och organiska ämnen samt att reningsverket inte har kapacitet för rening av PFOS. Bolaget redogör vidare för att förekommande föroreningar i utgående renat vatten i jämförelse med månadsmedelvärden (BAT-AEL) för bästa

tillgängliga teknik enligt WT-BREF Draft. Dessa BAT-slutsatser är fastställda 10 augusti 2018.

Länsstyrelsen bedömer att dagens rening av utgående vatten är otillräcklig och att en stor andel av det vatten som ska renas inom verksamheten är förorenat dagvatten. Länsstyrelsen bedömer vidare att verksamhetens utsläpp av PFOS påverkar både Frommesta bäcken och med största sannolikhet även äventyrar miljö-kvalitetsnormen för ytterligare nedströms liggande vattenförekomster. Länsstyrelsen bedömer även att det finns risk för att verksamhetens utsläpp av metallföroreningar kan orsaka en påverkan på miljö-kvalitetsnormerna i vattenförekomsten Näsbygraven.

Länsstyrelsen anser vidare att det är oklart vilka föroreningar som kan förekomma i det renade vattnet från verksamheten. Länsstyrelsen anser därför att bolaget ska kartlägga möjligt föroreningsinnehåll och säkerställa att bästa möjliga teknik används, att rätt parametrar kontrolleras och att utsläppshalterna kontrolleras med tillräcklig noggrannhet för att kunna användas vid jämförelse med gällande begränsningsvärden.

Länsstyrelsen yrkar på ett utredningsförfarande där bolaget ska inkomma med kompletterande uppgifter:

10. Utredda dagvattenförekomsternas möjliga föroreningar, och halter som maximalt kan förekomma vid, låga normala samt maximala vattenflöden. Utredningen bör omfatta karaktärisering av dagvatten enligt vedertagen metod vid maximalt förekommande halter och ska ligga till grund för förslag på reningsmöjligheter innan utsläpp till recipient.

Länsstyrelsen vill även nämna att man i utredningen bör ta hänsyn till den tillkommande vattenförekomsten Frommestabäcken (WA47909605) där miljö-kvalitetsnormer kommer att fastställas vid slutet av 2021.

11. Utredningen ska minst omfatta de parametrar som anges i tabell 6.1 i BAT-slutsatser för avfallsbehandling (EU 2018/1147) samt de parametrar som omfattas av miljö-kvalitetsnormer i vattenförekomsten Näsbygraven samt den preliminära

vattenförekomsten Frommestabäcken. Analyserna ska utföras av för analysen ackrediterat laboratorium samt med analysmetoder som ger tillräcklig noggrannhet. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten enligt punkt 3 nedan.

12. Förslag på utredningsparametrar med angivelse av analysmetod, standard samt detektionsnivå för samtliga parametrar ska lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd om utredningens omfattning.

13. Utredning med förslag på:

- a. reningsmetoder,
- b. kontrollparametrar
- c. riktvärde för månads- och momentanmedelvärden samt
- d. begränsningsvärde för samtliga parametrar enligt 13b.

Utredningen med förslag enligt 13 a-b ska lämnas till mark-och miljödomstolen senast tolv månader efter att domen vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen föreslår att utsläpp av behandlat vatten som släpps till recipienten Söderhavet under utredningstiden begränsas i enlighet med bolagets förslag villkor, nr 20-21.

Brandrisk - Seveso

Bolaget har utfört riskanalys för befintlig verksamhet och har kompletterats med intern plan för räddningsinsatser.

Länsstyrelsen anser att utförd riskanalys och säkerhetsrapport har brister där bland annat en sammanvägd bedömning av den totala verksamhetens risker saknas och där hänsyn tas till hur risker inom befintlig verksamhet påverkas av den utökade verksamheten. Länsstyrelsen bedömer dock inte att dessa brister är av sådan art att de påverkar tillståndsprövning utan kan hanteras separat inom tillsynen.

Länsstyrelsens förslag på skyddsvillkor

Länsstyrelsen anser att ytterligare skyddsvillkor ska finnas för att minska förekommande risker vid lagring och hantering av avfall samt för hantering av släckvatten. Länsstyrelsen föreslår följande skyddsvillkor:

- Fast och flytande avfall ska förvaras väl uppmärkta på torr och mot omgivningen tät plats, så att eventuella läckage inte kan förorena omgivningen. Förvaringen ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva kemiska föreningar kan komma i kontakt med varandra.
- Åtgärder ska fortlöpande utföras för att begränsa lagring av fast och flytande avfall så att okontrollerade bränder inte uppstår. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan för lagerhållning som syftar till att säkerställa en lämplig hantering av avfallet. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att dom vunnit laga kraft och ska därefter revideras vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten.
- Bolaget ska säkerställa att släckvatten från markytor kan samlas upp och hindras från att nå omgivningen/vattendrag.

Östersättersbrottet

Bolaget har i ansökan angett att de vill efterbehandla Östersättersbrottet genom återfyllnad med avfallsmassor med föroreningshalter upp till gränsen för mindre känslig markanvändning.

Länsstyrelsen anser inte att bolaget framfört några nya förutsättningar än de som tidigare framförts under prövning av Mark- och miljööverdomstolen i mål nr M 1004-12.

Länsstyrelsen vidhåller därmed tidigare framförda synpunkter och anser att Mark- och miljööverdomstolens beslut den 15 januari 2013, mål nr M 1004-12, ska gälla utan förändring.

Säkerhet

Bolaget redogör för att ekonomisk säkerhet ska finnas för de deponiytor som är öppna inom verksamheten. Bolaget redogör för beräkning av säkerheten som omräknas varje år med hänsyn till aktuella och öppna deponiytor samt till konsumentprisindex. Bolaget har efter komplettering angett att den ekonomiska säkerhetens omfattning är tillräcklig för bedriven verksamhet.

Länsstyrelsen anser att verksamheten ska omfattas av en ekonomisk säkerhet som kan anses vara betryggande för hela verksamheten.

Inom verksamheten hanteras och lagras stora mängder farligt avfall kemikalier. Detta kan ge upphov till stora lagringsvolymmer samt risk för föroreningsproblematik av mark, yt- och grundvatten. Avhjälpan av en miljöskada och andra återställningsåtgärder ska betalas av den som orsakat uppkommen störning. Länsstyrelsen anser därför att säkerheten för verksamheten även ska omfatta hantering och lagring av farligt avfall och kemikalier.

Länsstyrelsen anser vidare att säkerheten för deponin ska ändras och vara giltig i minst 30 år efter det att deponin är sluttäckt.

Länsstyrelsen anser att säkerheten ska omfatta de ytor som är öppna och i denna del kan säkerheten lämpligen justeras enligt konsumentprisindex samt förändringar av öppna ytor för kommande år. Länsstyrelsen anser även att säkerheten ska omfatta efterbehandlingsfasen som omfattar underhåll, övervakning och kontroll i minst 30 år efter att deponin har sluttäckts vilket krävs enligt 33 § förordningen om deponering av avfall.

Nytt verksamhetsområde

Bolaget redogör för att ett nytt verksamhetsområde ska användas för anläggande av deponi och hantering av avfall.

Bolaget redogör för att det utökade verksamhetsområdet omfattar mark som kan vara förorenad då tidigare område för oljeutvinning enligt Ljungströmsmetoden, även kallat Ljungströmsfältet omfattas.

Bolaget redogör vidare för naturvärden inom området och hur hänsyn ska tas till dessa i samband med att marken bereds för planerad verksamhet. Bolaget redogör vidare för att det inom området kan finnas både kända och okända fornlämningar.

Länsstyrelsen anser att bolaget måste visa att platsen är lämplig för planerad verksamhet och att tillräckliga markundersökningar genomförs och belyser problematiken utifrån områdets förutsättningar med historiska markföroreningar.

Länsstyrelsen anser att det vid etablering av en deponi av farligt avfall behövs ett utförligt underlag av föroreningssituationen i området och vilka saneringsbehov som är nödvändiga innan deponin anläggs. Det behöver även tydligt framgå hur grundvattensituationen ser ut i området och hur anläggandet av en deponi kan påverka mark och grundvatten i området.

Länsstyrelsen anser i övrigt liksom bolaget att en arkeologisk utredning ska utföras enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen (1988:950). Beställning av den arkeologiska utredningen görs genom kontakt med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen anser att denna utredning bör utföras inom planprocessen innan markarbeten sker i berört område och ska bekostas av den som vill genomföra de aktuella åtgärderna.

Länsstyrelsen anser att kompletterande uppgifter krävs för att uppfylla lokaliseringskravet enligt 2 kap 6 § miljöbalken:

14. Förtydliga hur vald lokalisering för deponin är lämplig utifrån områdets förutsättningar med historiska markföroreningar.
15. Förtydliga hur planerad/tillkommande verksamhet kan orsaka en förorening i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning om Statusrapporter, steg 1-3.
Kopplingen mellan de miljö- och hälsofarliga ämnen som ska användas eller kan bildas, ämnenas föroreningsrisk utifrån dess kemiska och fysikaliska egenskaper samt risk för föroreningsskada utifrån planerad verksamhet behöver förtydligas.
16. Utredning av förekommande risker vid planerad markanvändning genom att utföra riskanalys de sammantagna undersökningarna av området.

17. Förtydliga hur sanering av området ska genomföras.

Statusrapport

Bolaget har utfört en statusrapport för det nytillkomna området och har bifogat en översiktlig miljöteknisk markundersökning.

Länsstyrelsen anser att den miljötekniska undersökningen är otillräcklig då undersökning saknas av stora delar av nytt utbredningsområde för verksamheten. En statusrapport ska belysa föroreningsituationen på platsen innan ny verksamhet startas för att kunna jämföra med den förorening som den nya verksamheten eventuellt kan komma att medföra.

Länsstyrelsen anser att statusrapporten saknar betydande underlag och behöver kompletteras med:

18. Miljöteknisk markundersökning av hela det utökade området där fler provtagningspunkter krävs för att täcka området.
19. Utredning som visar hur planerad/tillkommande verksamhet kan orsaka en förorening i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning om Statusrapporter, steg 1-3. Kopplingen mellan de miljö- och hälsofarliga ämnen som ska användas eller kan bildas, ämnens föroreningsrisk utifrån dess kemiska och fysikaliska egenskaper samt risk för föroreningsskada utifrån planerad verksamhet behöver förtydligas.

Delegering

Enligt bolagets villkorsförslag nr 5 ges tillsynsmyndigheten möjlighet att förskriva om ytterligare skyddskrav gällande uppkomna störningar från avgaser.

Länsstyrelsen anser att denna delegering kan godtas. Länsstyrelsen anser vidare att tillsynsmyndigheten även ska ges möjlighet att föreskriva om skyddsåtgärder vid olägenhet för omgivningen i form av lukt, nedskräpning eller partikelspridning.

Kumla kommun, Samhällsbyggnadsnämnden, ab 24

Samhällsbyggnadsnämnden har tagit del av yttrande från Länsstyrelsen i Örebro län, dnr 551-626-2018, och stödjer länsstyrelsens framföranden i sin helhet.

Samhällsbyggnadsnämnden vill belysa följande.

Vatten

Bolaget får idag sin vattenförsörjning från Kumla kommun. Sjön Tisaren är vattentäkt. De senaste åren har det varit problem med låga vattennivåer i Tisaren, vilket har påverkat kommunens produktion av dricksvatten. Bolaget utreder möjligheten att ta ut eget industrivatten från det närbelägna dagbrottet Söderhavet. I och med att den utökade verksamheten innebär ökad vattenförbrukning måste det finnas en utredning som visar hur man säkerställer tillgång till industrivatten. Dricksvattenförsörjningen till kommunen ska inte äventyras av att bolaget utökar sin verksamhet.

Förorenat dagvatten från aktuell verksamhet kan riskera att påverka Frommesta bäcken och Näsbygraven samt vattenförekomster nedströms negativt. Reningen av utgående vatten är otillräcklig och enligt länsstyrelsens yttrande saknas vilka föroreningar som kan förekomma och ge konsekvenser för vattenförekomsterna. Samhällsbyggnadsnämnden anser att länsstyrelsens yrkande om att utredning av föroreningar ska kompletteras då det kan ge negativa konsekvenser som idag inte är kända.

Östersättersbrottet

Bolaget har uppgett att de vill återfylla Östersättersbrottet med avfallsmassor. Samhällsbyggnadsnämnden anser att om brottet ska fyllas ska det utföras på ett sätt som inte riskerar att förorening av yt- och grundvatten sker och att åtgärder vidtas i tillräcklig utsträckning för att minska risker för spridning. Området som ska nyttjas är idag förorenat och utgör en risk för miljön i kommunen.

Säkerhet

Inom verksamhetens område är det idag och vid kommande utökad verksamhet ett förorenat område. Det ska, som länsstyrelsen framhåller, finnas en ekonomisk säkerhet för verksamheten vid drift och för efterbehandling. Om verksamheten, hela eller delar av den, avvecklas ska inte Kumla kommun stå för kostnader att vidta

åtgärder för efterbehandling. Därmed anser samhällsbyggnadsnämnden att efterbehandlingsfasen ska gälla som länsstyrelsen framfört i minst 30 år.

Olyckor

Det har under en kort period inträffat två bränder på verksamheten. Det har skapat oro hos invånarna hur bränderna sprider föroreningar och att deras bostäder hotas av brand. Samhällsbyggnadsnämnden anser att bolaget behöver vidta åtgärder för att förebygga olyckor vid verksamheter som exempelvis brand. Det behöver utarbetas tydliga rutiner för hur olyckor ska hanteras och avgränsas för att inte utsätta invånare och miljö för fara. Spridning av förorening i luft kan ske inom ett stort geografiskt område, beroende på väderförhållanden vid tidpunkten.

Det är viktigt att efterarbete och tillräcklig utredning sker direkt efter en olycka för att säkerställa att föroreningar inte riskerar att spridas i omgivande mark och vatten direkt efter en olycka men även tid efter olycka inträffat. Samhällsbyggnadsnämnden delar därmed länsstyrelsens förslag på att skyddsvillkor ska tas fram.

Peter Lindvall m.fl., närboende till bolagets verksamhet, ab 27

Peter Lindvall m.fl. har anfört bl.a.: Inledningsvis vill vi påpeka att de miljö- och hälsorisker som följer av karaktären på den avfallshantering som bedrivs på bolagets anläggning i Kvarntorp gör att ärendet berör inte bara boende i Kumla kommun utan även angränsande kommuner såsom Örebro kommun, Hallsbergs kommun, Lekebergs kommun och Askersunds kommun. Även Region Örebro Län bör betraktas som en intressent med anledning av de risker verksamheten utgör ur ett folkhälsoperspektiv samt för den regionala utvecklingen.

Bland motparterna saknar vi Arbetsmiljöverket då vi menar att företags ansökan även borde bedömas utifrån påverkan på säkerheten för de anställda utifrån Sevesolagstiftningen, Lag (1999:381).

Miljöbalken ställer krav på att verksamhetsutövaren vidtar de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Lagstiftningen ser

särskilt allvarligt på säkerhetsbrister i verksamhet där särskild uppmärksamhet eller skicklighet krävs. Detta är tillämpligt på bolaget som yrkesmässigt hanterar stora mängder giftigt avfall såväl som kemikalier. Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren planera och kontrollera sin verksamhet för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö, den ställer alltså krav på att säkerhetsarbetet ska kännetecknas av proaktivitet.

Storbranden på anläggningen i oktober 2016 orsakades av att giftigt material (s.k. carfluff) självantände vilket visade att förmågan till proaktivitet saknades (se bilaga 2). Storbranden i juni 2018 orsakades även den av självantändning i samma giftiga material och visade att även förmågan till att reaktivt uppfylla miljöbalkens krav saknades (se bilaga 3). Trots detta fortsatte alltså företaget att ta emot materialet i stora mängder efter oktober 2016. Vid brandtillfället 15 juni 2018 hade företaget ett upplag med carfluff som var 30 meter långt och 4 meter högt (se bilaga 3).

Båda dessa bränder inträffade medan verksamheten stod under Länsstyrelsens tillsyn. Detta visar att det system vi har utformat för att upprätthålla miljöbalkens krav och som baseras på egenkontroll samt tillsyn av en tillsynsmyndighet är otillräckligt för en verksamhetsutövare som bolaget.

Att tillstyrka fortsatt och/eller utökad verksamhet för en verksamhetsutövare som kringgår de kontrollmekanismer vi förlitar oss på och som i praktisk handling förhåller sig till miljöbalken som om den vore dispositiv istället för tvingande - det kan få förödande konsekvenser. Det bor 150 000 personer i Örebro kommun och centrala Örebro nås av rök-och gasutsläpp från anläggningen inom 30 minuter vid 10 m/s. Tätorterna Kumla, Sköllersta och Pålshöjarna befinner sig ännu närmare.

Vi yrkar därför på att domstolen

1. Avvaktar resultatet av den pågående brottsutredning som syftar till att klargöra huruvida verksamhetsutövaren begick ett miljöbrott, alternativt grovt miljöbrott, i samband med branden 15-16 juni 2018.
2. Beaktar lämpligheten i att ge fortsatt och/eller utökat förtroende till en verksamhetsutövare som förhåller sig till miljöbalken som om den vore

dispositiv.

Bilagor

1. Bilaga 1 – Närboendes skrivelse till samråd i detaljplaneärende i Kumla kommun med syfte att utöka bolagets verksamhet
2. Bilaga 2 – Räddningstjänstens händelserapport från branden i oktober 2016
3. Bilaga 3 – Räddningstjänstens händelserapport från branden i juni 2018

JUSTERING AV ANSÖKAN

Bolaget har justerat ansökan enligt följande, ab 21

Gällande tillstånd

I dom den 13 juni 2003 lämnade Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, SAKAB AB tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid anläggningarna i Norrtorp avseende bland annat stabilisering, solidifiering och deponering av avfall med en kvicksilverhalt mellan 100 och 3 000 mg/kg TS och en total mängd kvicksilver om 1 ton/år. Miljödomstolen föreskrev därvid följande villkor.

18. Högst 100 kg kvicksilver får deponeras per år i avfall som före stabilisering och solidifiering har en kvicksilverhalt mellan 0,1 och 0,3 %.

I beslut den 17 september 2015 (NV-00524-15) lämnade Naturvårdsverket Ekokem AB dispens enligt 22 § avfallsförordningen (2011:927) för en tid av tre år att deponera krematorieavfall med kvicksilverhalter upp till 3 000 mg/kg.

Bolaget har i ansökan till Naturvårdsverket den 29 juni 2018 yrkat generell dispens (utan tidsbegränsning) för deponering av krematorieavfall med kvicksilverhalter upp till 3 000 mg/kg.

Ansökan den 22 december 2017

I ansökan den 22 december 2017 har bolaget inte angett någon gräns för hanteringen av kvicksilverhaltigt avfall, vare sig i halt eller mängd. Dock har bolaget föreslagit följande villkor avseende deponering av avfall med en kvicksilverhalt överstigande 0,1 %.

15. Högst 100 kg kvicksilver får deponeras per år i avfall som före stabilisering och solidifiering har en kvicksilverhalt över 0,1 %.

Nuvarande hantering av kvicksilverhaltigt avfall

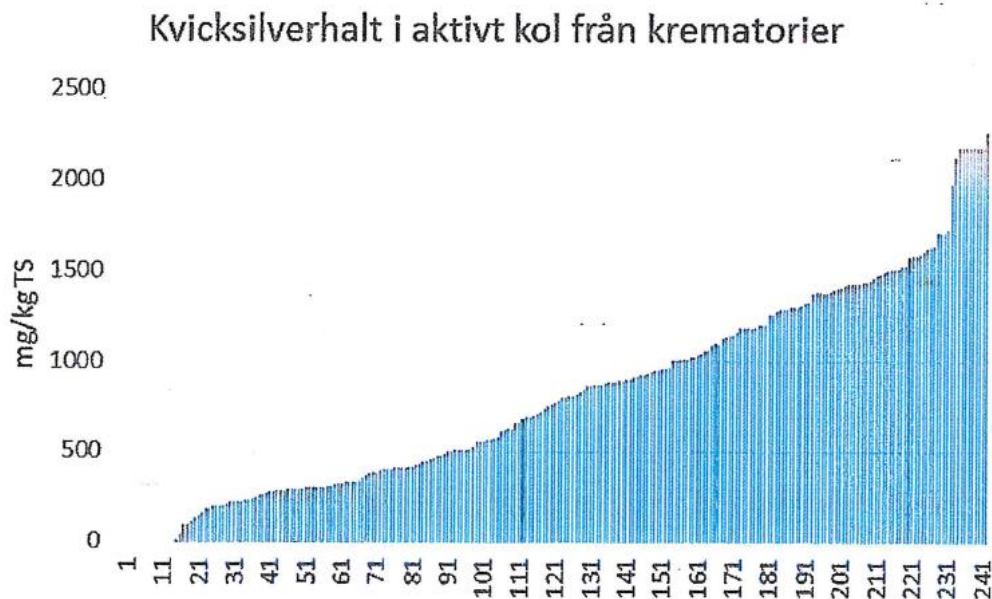
Organiskt kvicksilverhaltigt avfall förbehandlas genom utseparering av kvicksilver (där utseparerat kvicksilver antingen stabiliseras och deponeras vid anläggningen eller lagras i avvaktan på slutligt omhändertagande genom deponering i bergförvar) eller stabilisering (i de fall kvicksilverhalten i avfallet är mindre än 0,1 %).

Dammande, kvicksilverhaltigt avfall - främst rökgasrester m.m. från krematorier - solidifieras genom att avfallet gjuts in i svavelhaltig betong på särskild plats i deponin (med det emballage som det levererats i). Före solidifieringen öppnas varje emballage för provtagning och analys av kvicksilverhalten i avfallet.

Analysresultatet används sedan för att bestämma mängden avfall med kvicksilverhalter överstigande 0,1 % och mängden kvicksilver i detta avfall, allt i syfte att kontrollera efterlevnaden av villkor 18 (och även nuvarande tillståndsgrens om 1 ton kvicksilver per år avseende total mängd kvicksilver i allt kvicksilverhaltigt avfall som hanteras vid anläggningen).

Provtagningen av det dammande, kvicksilverhaltiga avfallet är inte enkel att utföra, eftersom kvicksilverhalterna kan variera på olika nivåer i behållaren. Dessutom avfallet så pass damnings-benäget att damning sker så fort behållaren öppnas, vilket innebär stora arbetsmiljöproblem.

Resultatet av utförda analyser visar genomgående på kvicksilverhalter mellan 0 och 3 000 mg/kg TS. Nedan redovisas analysresultat från provtagning av 242 behållare under 2017.

Nu aktuell justering

En begränsning av mängden kvicksilver i det avfall som deponeras vid anläggningen i Norrtorp är inte motiverad från miljösynpunkt, så länge avfallet är förbehandlat och deponeringen sker på det sätt som beskrivits i ansökan. Fortum WS kommer att vara bundet av denna beskrivning genom det allmänna villkoret.

En begränsning av mängden kvicksilver i det dammande, kvicksilverhaltiga avfallet förutsätter provtagning och analys av avfallet ifråga, vilket är förenat med viss osäkerhet och dessutom innebär vissa problem och risker från arbetsmiljösynpunkt (se ovan). Villkor 15 bör därför utgå. Ett nytt villkorsförslag bifogas.

Länsstyrelsens yttrande över närmast ovanstående justering av ansökan, ab 23

Länsstyrelsen har anfört bl.a.: Länsstyrelsen bedömer att årliga mängder av både hanterat och deponerat kvicksilver ska vara reglerat i tillståndet.

Bolagets hantering och deponering av kvicksilverhaltigt avfall regleras för närvarande dels av tillståndets omfattning och dels genom villkor.

Omfattning av verksamhet: Stabilisering, solidifiering och deponering av avfall med en kvicksilverhalt mellan 100 - 3 000 mg/kg TS. Som kvicksilver: max 1 ton/år

Villkor: Högst 100 kg kvicksilver får deponeras per år i avfall som före stabilisering och solidifiering har en kvicksilverhalt mellan 0,1-0,3 % viktprocent.

Utöver detta så regleras slutförvaring av kvicksilverhaltigt avfall med krav på slutförvar i bergrum av avfall vid halter över 1 000 mg/kg TS.

Bolagets motivering

Bolaget har i december 2017 lämnat in en tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen angående befintlig och utökad verksamhet. Bolaget har inte angett några halt- eller mängdbegränsningar i ansökan gällande kvicksilverhaltigt avfall. I ansökan är dagens villkorsförslag oförändrat och detta villkor ger både en halt och en mängdbegränsning av kvicksilver avfallet.

Bolaget har nu lämnat in en justering av villkorsförslag och önskar att tillsynsmyndigheten yttrar sig över föreslagen ändring. Bolaget framför att provtagning av kol från krematorier är problematisk varför analys ger viss osäkerhet av faktisk halt i avfallet. Bolaget anser att utförda analyser ger en osäkerhet av förekommande halter. Av ansökan framgår hur hantering ska utföras och bolaget kommer genom det allmänna villkoret vara bundet av hur hantering får utföras. Bolaget anser därmed att villkor gällande deponerad mängd kvicksilver kan strykas.

Dispens från krav på bortskaffande i bergrum

Bolaget har även sökt en generell dispens hos Naturvårdverket för deponering av krematorieavfall med kvicksilverhalter upp till 3 000 mg/kg. Naturvårdsverket har den 27 september 2018, NV 05343-18 beslutat om en tidsbegränsad dispens för bortskaffande i djup bergförvar som är förenat med ett utredningsvillkor för att uppfylla mottagningskriterier för bergrumsförvaring.

Länsstyrelsens bedömning

Kvicksilver är en mycket giftig metall som inte bryts ned då den är ett grundämne. Dessa omständigheter har motiverat europeiska och nationella krav på hantering av det kvicksilverhaltiga avfallet så att det hålls isolerat från omgivningen och så att risken för negativa miljöeffekter inte ska belasta kommande generationer.

Länsstyrelsen anser att det är oklart vilka fraktioner av kvicksilverhaltigt avfall som kan uppkomma inom verksamheten och inte endast är styrt till deponering av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier. Länsstyrelsen anser vidare att i de fall ett avfall är välundersökt och då halterna förekommer inom ett känt intervall är det möjligt tillämpa försiktighetsprincipen och ange maxhalt så länge inget annat kan styrkas. Länsstyrelsen anser liksom Naturvårdsverket att hanteringen av kremkol bör ske i enlighet 21 § avfallsförordning. Länsstyrelsen bedömer med beaktande av ovanstående att ur ett tillsynsperspektiv att det är viktigt att årliga mängder av både hanterat och deponerat kvicksilver är reglerat.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV DE FYRA OVANSTÅENDE

YTTRANDENA (länsstyrelsen ab 20 och 23, kommunen ab 24 och de närboende ab 27), ab 34-35.

Bolaget har anfört bl.a.: Bolaget återkallar sitt yrkande om tillstånd till uppförande och drift av anläggningar för återvinning av plast, termisk avdrivning respektive utlakning ur avfall. Bolagets justerade yrkanden kan sammanfattas enligt följande.

Bolaget begär tillstånd till fortsatt samt ändrad och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar i Norrtorp avseende följande.

	Ton/år
Vätkemisk behandling.	10 000
Annan behandling av kvicksilverhaltigt avfall.	3 500
Förbehandling av PCB-avfall.	500
Behandling genom jordtvätt och eller biologisk behandling av förorenade jordmassor och annat oorganiskt avfall.	100 000
Indunstning av förorenat vatten.	40 000
Förbränning av farligt avfall, verksamhetsavfall och hushållsavfall med de EWC-koder som återges i bilaga 1.	200 000
Deponering av avfallstyper som framgår av ansökan jämte bilagor.	Totalt ca 3 996 784 m ³
Rening av vattenhaltigt avfall med avledning till recipient.	50 000 m ³ /år
Lagring av avfall.	300 000
Förbehandling av PCB-avfall.	500

Bolaget hemställer om förordnande att mark- och miljödomstolens dom skall gälla med omedelbar verkan.

Bolaget vill ha möjlighet att deponera avfall som innehåller kvicksilver utan någon övre gräns gällande kvicksilverhalt. Därför bör en sådan gräns, motsvarande vad som gäller idag, inte föreskrivas.

Med anledning av synpunkter från Länsstyrelsen i Örebro län justeras det av bolaget föreslagna villkoret avseende utformningen av dagvattendammar (villkor 18) samt föreslås ett nytt villkor avseende plan för lagerhållning av avfall och ett nytt villkor avseende släckvatten. Vidare föreslås provotid för utsläpp till vatten. Slutligen föreslås delegering avseende frågan om villkor för åtgärder mot lukt nedskräpning och partikelspridning. Ett reviderat förslag till villkor (med ändringarna i kursiverad stil) bifogas, bilaga 2 (anm. senare har bolaget i ab 64 lämnat ett slutligt reviderat förslag till villkor).

Bemötande av Länsstyrelsens yttrande

Vattenanvändning

Eftersom plaståtervinning utgår från tillståndsansökan, innebär inte längre den utökade verksamheten någon ökning av vattenanvändningen. Dessutom planerar bolaget att installera luftkylning av roterugnen istället för att kyla med industrivatten genom uttag från Tisaren. Installationen beräknas vara klar våren 2019 och bedöms minska den årliga vattenförbrukningen med ca 250 000 m³ per år, vilket innebär en markant minskning av vattenanvändningen.

Bolaget kan komma att ansöka om tillstånd för plastraffinaderi vid ett senare tillfälle och då blir frågan om ökad vattenförbrukning åter aktuell. För att då ha frågan om möjligheten till eget uttag av råvatten utredd kommer en separat tillståndsansökan att lämnas till mark- och miljödomstolen. Utredning kring möjlig lokalisering och möjligt uttag pågår. I en sådan ansökan kommer bolaget att redovisa verksamhetens påverkan på aktuell vattenförekomst, risker för människors hälsa och miljö, förslag på lämpliga skyddsåtgärder m.m. i enlighet med gällande lagstiftning.

Dagvatten

Bolaget medger länsstyrelsens yrkande att villkor 18 ska justeras så att det framgår att dagvattenmagasin för hela verksamhetsområdet (befintligt samt nytt) ska klimatanpassas och dimensioneras för minst ett 20-årsregn. Bolaget föreslår att kravet i villkoret ska uppfyllas senast 1 juli 2023. Skälet till detta anstånd är följande. För att kunna uppfylla kravet i villkor 18 krävs en ny kartläggning av dagvattensystem, och för att kunna göra denna kartläggning behöver bolaget ha underlag om huruvida det går att minimera mängden uppkommet dagvatten i behov av rening genom att förvara och hantera avfall skyddat från nederbörd. En sådan utredning bör fokuseras på sådana förvarings- och hanteringsytor varifrån vattenflöden med högst halter föroreningar härrör, för att åstadkomma störst miljönytta. Detta kräver att bolaget i ett första steg har genomfört utredning av föroreningar i interna delvattenströmmar, vilket ska innefatta olika flödesvariationer under ett år.

Efter att en ny kartläggning av dagvattensystem har genomförts, krävs tid för projektering och utförande.

En handlingsplan för att uppfylla kravet i villkor 18 bifogas (Bilaga 1).

Utsläpp till vatten

Se bilaga 2, "Hur säkerställer Fortum Waste Solution AB att planförslaget inte innebär en påverkan på miljökvalitetsnormer i vatten?". Den aktuella handlingen har lämnats till Kumla kommun som underlag inför kommunens upprättande av ny detaljplan för Norrtorp 5:3 och del av Norrtorp 5:1. Bolaget anser att handlingen även är relevant i föreliggande tillståndsansökan. I underlaget beskrivs vilka åtgärder bolaget ska vidta för att inte verksamheten ska innebära en påverkan på miljökvalitetsnormer i vatten, och visar därmed att sökt verksamhet inte försämrar status i berörda vattenförekomster och att den inte heller äventyrar miljökvalitetsnormernas uppfyllande.

Bolaget medger länsstyrelsens yrkande om utredningsförfarande, samt att bolaget till mark- och miljödomstolen ska lämna in förslag på reningsmetoder,

kontrollparameterar, riktvärde för månads- och momentanvärden samt begränsningsvärden för samtliga parametrar. Dock anser inte bolaget att denna utredning kan genomföras med tillfredsställande resultat inom enbart tolv månader efter att domen vunnit laga kraft. Bolaget föreslår att resultatet av prövotidsutredningen ska lämnas till domstolen senast den 30 september 2022. Tiden motiveras med hjälp av bilaga 1, där ett förslag på en grov handlingsplan för utredningen framgår.

Brandrisk - Seveso

Bolaget föreslår ändringar i länsstyrelsens två första förslag på skyddsvillkor för att minska risker vid lagring och hantering av avfall:

- Bolaget föreslår ett utredningsförfarande gällande möjligheter att reducera mängden vatten som är i behov av rening, genom att skydda lagrings- och hanteringsytor från nederbörd. I bedömningen ska hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt, miljö- och arbetsmiljömässigt motiverat, samt vad som är ekonomiskt rimligt. För att kunna bedöma miljönyttan på bästa sätt, föreslås utredningen integreras med utredningsförfarandet vad gäller utsläpp till vatten, som Länsstyrelsen yrkat på. Se förslag på handlingsplan för vattenrening, bilaga 1. Detta för att utredning av möjliga åtgärder att reducera vattenflöden i första hand fokuseras på de flöden som har högst halter föroreningar. Att utreda möjligheterna att reducera mängden vatten som är i behov av rening ger också underlag till arbetet med att dimensionera dagvattenssystemet utifrån nödvändig kapacitet. Förslaget innebär att länsstyrelsens första villkor kan utgå.
- För lagerhållning föreslår bolaget följande formulering på villkor: "Bolaget ska ha en plan för lagerhållning av fast och flytande avfall, med syfte att minimera risker för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att mark-och miljödomstolens dom vunnit laga kraft och ska därefter genomgå en översyn vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten."

Bolaget medger Länsstyrelsens yrkande att "Bolaget ska säkerställa att släckvatten från markytor kan samlas upp och hindras från att nå omgivningen/vattendrag."

Östersättersbrottet

Bolaget har i ansökan yrkat på att avfallsmassor som används vid utfyllnaden av Östersättersbrottet ska underskrida Naturvårdsverkets gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (MKM). Länsstyrelsen anser inte att bolaget framfört några nya förutsättningar än de som tidigare framförts under prövning av Mark- och miljööverdomstolen i mål nr M1004-12, varför länsstyrelsen vidhåller tidigare framförda synpunkter och anser att enbart inerta massor, som klarar gränsvärden för utlakning, respektive innehåll av organiskt material, enligt 22-23 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10, får användas för utfyllnaden.

Härmed presenteras underlag som är nytt i förhållande till de förutsättningar som framfördes i mål nr M1004-12.

För att undersöka om utfyllnad av Östersättersbrottet med MKM jordmassor skulle innebära en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, har bolaget låtit genomföra laktester av skiffern i Östersättersbrottets väggar, det vill säga i den skiffer som skulle omge utfyllnaden. Dessa värden har därefter jämförts mot utlakning från ett antal prover uttagna från MKM-massor, se bilaga 3.

Jämförelsen visar att utlakningen av föroreningar från MKM-massor lakar ut mindre mängd föroreningar än vad omgivande skiffer i brottet naturligt sett gör, med undantag av antimon. Utlakningen av antimon från MKM-massor är dock inte alarmerande höga, och underskrider i de flesta fall gränsvärdet för $L/S = 10$ i 22 § NFS 2004:10.

Bolaget bifogar också analysprotokollen som visar utlakning från uttagna prover från MKM-massor samt från skiffern i Östersättersbrottet, se bilaga 4 och 5.

Totalhalt arsenik i de prover som tagits i den omgivande skiffern (33 respektive 44 mg/kg TS, se analysprotokoll i bilaga 6) överstiger dessutom gällande MKM-värde (25 mg/kg TS).

Bolaget anser därför inte att utfyllnad av brottet med MKM-massor innebär en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I villkor 25 i de villkorsförslag som bolaget framfört, har bolaget upptäckt en felskrivning. Bolaget yrkar istället på följande villkor: Uppföljning av att utfyllnaden av Östersättersbrottet inte medför en försämring av vattenkvaliteten i Norrtorpssjön jämfört med den påverkan som sker från kommunens tidigare deponi, ska ske genom att minst ett nytt grundvattenrör installeras söder om rör 0702, inom avrinningsområdet från Östersättersbrottet. Övervakning ska ske med samma frekvens och avse samma parametrar som sker i grundvattenrören 0701-0702. Om analysresultat indikerar att utfyllnaden medför en försämrad vattenkvalitet ska bolaget omgående till tillsynsmyndigheten lämna en åtgärdsplan som syftar till att försämringen ska upphöra.

Ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen har angett att den ekonomiska säkerheten ska omfatta även lagring av avfall samt att säkerheten avseende deponin ska gälla hela efterbehandlingsfasen och omfatta de kostnader som kan uppkomma under denna tid.

Bolaget vidhåller att säkerheten bör avse endast deponin. Grunderna för denna inställning har redovisats i inlagan den 2 maj 2018.

Säkerheten avseende deponin gäller under hela efterbehandlingsfasen och omfattar de kostnader som kan uppkomma under denna tid (se bilaga K till ansökan).

Nytt verksamhetsområde samt statusrapport

Bolaget har låtit genomföra en kompletterande miljöteknisk markundersökning av det utökade området, se bilaga 7. I rapporten framgår vilka föroreningar som hittats på det tillkommande området, samt hur dessa är avgränsade.

Den kompletterande markundersökningen har arbetats in i statusrapporten för det tillkommande området, se den reviderade versionen i bilaga 8. I rapporten förtydligas hur planerad/tillkommande verksamhet kan orsaka en förorening i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning om Statusrapporter, steg 1-3.

I statusrapporten har resultatet av samtliga kända genomförda undersökningar av föroreningssituationen i mark och grundvatten sammanställts, och risker för spridning av föroreningar har bedömts. Sammanfattningsvis framgår att inom det område där oljeutvinning tidigare skett är det sannolikt att förorening av organiska ämnen förekommer eftersom föroreningar uppmäts på vissa platser. Dessa föroreningar kan spridas i samband med etablering av ny verksamhet. I samband med de arbeten som ska ske inför etablering av deponi och verksamhetsområdet i övrigt kommer därför förorenad mark att identifieras och schaktas bort.

Området utanför det område där oljeutvinning skett bedöms inte vara förorenat. Detta innebär att det inte kommer att föreligga någon föroreningsskada enligt miljöbalkens definition i mark inom området när sanering av föroreningar skett. I ansökan har redovisats vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att den planerade verksamheten inte ska orsaka föroreningsskada. Åtgärderna uppfyller kraven på bästa möjliga teknik enligt BAT-slutsatser för avfallsanläggningar. Bolaget anser sammanfattningsvis att de genomförda markundersökningarna visat att det inte finns något hinder att bygga deponi och ytor för avfallshantering på platsen. Sanering kommer ske i samråd med tillsynsmyndigheten, utifrån en anmälan enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Länsstyrelsen har till bolaget förtydligat punkt 16, och levererat följande formulering: "Riskanalys vid planerad markanvändning ska utföras. Samtligt utförda markundersökningar (både de som utförts och de som krävs enligt punkt 18) ska sammanställas för att ge en sammantagen bild av förekommande föroreningar på platsen, hur dessa är avgränsade, om föroreningarna orsakas av externt tillförda massor eller av naturligt höga bakgrundshalter och vilka risker detta innebär vid den framtida markanvändningen." Bolaget anser att dessa frågor besvaras ovan samt i bilagda rapporter.

Arkeologisk undersökning enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen (1988:950) är beställd hos länsstyrelsen. Den är dock inte möjlig att utföra innan sly och träd har avverkats på området, vilket enligt Kumla kommun inte får göras innan detaljplanen vunnit laga kraft. Dock kommer den arkeologiska undersökningen att genomföras innan markarbeten görs inom det berörda området.

Deponering av kvicksilver

Bolaget har yrkat att mängden kvicksilver i det avfall som deponeras inte ska begränsas, eftersom det inte är motiverat ur miljösynpunkt så länge avfallet är förbehandlat och deponeringen sker på det sätt som beskrivits i ansökan.

Länsstyrelsen bedömer däremot att årliga mängder av både hanterat och deponerat kvicksilver ska vara reglerat i tillståndet. Länsstyrelsen anser vidare att i de fall ett avfall är välundersökt och då halterna förekommer inom ett känt intervall är det möjligt tillämpa försiktighetsprincipen och ange maxhalt så länge inget annat kan styrkas.

Bolaget står fast vid att det inte är miljömässigt motiverat att mängden kvicksilver i det avfall som deponeras ska begränsas. Det är viktigt att kvicksilvret i avfallet tas om hand, plockas ur kretsloppet och hanteras på ett miljösäkert sätt. Det finns få, och ibland inga andra, behandlingsalternativ. Därför är frågan viktig även ur nationell synpunkt. Beroende på vilka saneringsprojekt som är aktuella kan inkommande mängder avfall innehållande kvicksilver variera kraftigt. Vid en mängdbegränsning riskeras att avfallet måste lagras på anläggningen, ifall mängdbegränsningen är nära att överskridas före årsskiftet. Bolagets bestämda uppfattning är att det är miljömässigt säkrare att så snart som möjligt deponera avfallet, istället för att på grund av en mängdbegränsning i tillståndet låta avfallet lagras på anläggningen.

Vidare anser bolaget att omfattning på deponering av avfall som innehåller kvicksilver inte ska ha någon övre maxhalt gällande kvicksilverhalt. Gällande tillstånd tillåter en maxhalt på 3000 mg/kg TS kvicksilver i avfall som deponeras. Deponering av avfall mellan 1000-3000 mg/kg TS är dock enbart aktuellt för kvicksilverhaltigt avfall från krematorier, eftersom allt annat oorganiskt avfall innehållande kvicksilverhalter över 1000 mg/kg TS skickas för underjordsförvar till Tyskland, enligt kravet i 21 § avfallsförordningen.

Fram tills nyligen har maxhalten på 3000 mg/kg TS varit tillräcklig. Bolaget har i ansökningshandlingarna visat att resultatet från utförda analyser av

kvicksilverhaltigt avfall från krematorier genomgående visat på kvicksilverhalter mellan 0 och 3000 mg/kg TS. På senare tid har dock bolaget tagit emot några leveranser av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier med kvicksilverhalt som överstiger 3000 mg/kg TS, med en högsta halt på 4800 mg/kg TS. Vad detta beror på, och om åtgärder kan genomföras för att förhindra fler leveranser av avfall från krematorier med så höga kvicksilverhalter, håller på att utredas i samverkan med Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund.

Faten som innehåller avfallet med kvicksilverhalter överstigande 3000 mg/kg TS, har bolaget i dagsläget varken tillstånd, eller medgiven dispens, att deponera. Det finns inget annat behandlingsalternativ i dagsläget. Detta har bolaget redogjort för i ärendet om ansökan om dispens, där Naturvårdsverket fattade beslut om tidsbegränsad dispens den 27 september 2018 (NV-05343-18), som medger att bolaget får deponera kvicksilverhaltigt avfall med halter mellan 1000-3000 mg/kg TS. Anledningen till att bolaget sökte dispensen upp till enbart 3000 mg/kg TS, och inte högre, är att bolaget enligt gällande tillstånd för miljöfarlig verksamhet har en begränsning för deponering av avfall med kvicksilverhalt upp till 3000 mg/kg. Dessutom har bolaget erfarenhetsmässigt inte tagit emot kvicksilverhaltigt avfall från krematorier med högre halter än så.

Bolaget vill ha möjlighet att deponera avfall som innehåller kvicksilver utan någon övre maxhalt gällande kvicksilverhalt. Därför bör en tillståndsgrens avseende sådan maxhalt, motsvarande den gräns som gäller idag, inte föreskrivas. Bolaget kommer att söka ändring av dispensen hos Naturvårdsverket, vilket myndigheten har blivit uppmärksam på.

Bolaget står vidare fast vid att villkor 15 i bolagets ansökan den 22 december 2017 ska utgå. Bolaget delar länsstyrelsens syn att kvicksilver är en mycket giftig metall som inte bryts ned då den är ett grundämne. Av den anledningen vill bolaget begränsa den öppna hanteringen av avfall innehållande kvicksilver för att minimera risken för spridning till miljön och exponering för människor. För rökgasreningsrest från krematorier är bolagets bedömning att den säkraste hanteringen baserat på miljö- och arbetsmiljöaspekter är att avfallet deponeras i sitt emballage, utan att

först öppnas för provtagning. Halten kvicksilver i kolet varierar, faktorer som kan ha betydelse är hur många kremeringar som skett mellan filterbyte och hur mycket kvicksilver som varit föremål för kremering.

Av störst betydelse för miljömässigt riktigt omhändertagande bedöms vara att hanteringen sprider så lite kvicksilver till omgivningen som möjligt samt att deponering sker på ett säkert sätt, omgiven av svavelbemängd cement. Bolaget bedömer inte att analysvaret är av betydelse för påverkan på miljön. Hanteringen blir densamma oavsett analysvar. Bolaget föreslår därför att provtagningar av avfall innehållande kvicksilver från krematorier inte ska genomföras, utan att försiktighetsprincipen ska tillämpas i linje med länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen bedömer att det ur ett tillsynsperspektiv är angeläget att årliga mängder av både hanterat och deponerat kvicksilver är reglerat. Bolaget står fast vid, enligt vad som tidigare redogjorts för, att det inte är miljömässigt motiverat att reglera mängderna. Det viktiga är att kvicksilvret deponerats på ett miljöriktigt sätt, vilket borde vara det väsentliga ur tillsynsperspektiv, inte att deponeringen avser en viss mängd kvicksilver. Om länsstyrelsen står fast vid att det ur tillsynsperspektiv är angeläget att ha kännedom om deponerade mängder kvicksilver, föreslår bolaget att årliga mängder kvicksilver som deponerats ska rapporteras i miljörapporten. Eftersom bolaget föreslår att provtagningar av avfall innehållande kvicksilver från krematorier inte ska genomföras, kommer i så fall totala deponerade mängder kvicksilver behöva uppskattas. Bolaget föreslår att samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om hur den årliga mängden deponerat kvicksilver ska beräknas och sammanställas.

För övrigt vill bolaget lyfta fram att utredning av hur ett bortskaffande av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier i underjordsförvar enligt avfallsförordningens bestämmelser kan möjliggöras (vilket Naturvårdsverket föreskrivit som villkor i sitt beslut om dispens) inleds inom kort. Detta i samarbete med Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund.

Delegering

Bolaget medger Länsstyrelsens yrkande att tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att föreskriva om skyddsåtgärder vid olägenhet för omgivningen i form av lukt, nedskräpning eller partikelspridning.

Bemötande av yttrande från Kumla kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

Kumla kommun lyfter fram att den utökade verksamheten innebär ökad vattenförbrukning, varför det måste finnas en utredning som visar hur man säkerställer tillgång till industrivatten. Dricksvattenförsörjningen till kommunen ska inte äventyras av att bolaget utökar sin verksamhet.

Som tidigare nämnts, innebär inte längre den utökade verksamheten någon ökning av vattenanvändningen, med anledning av att plaståtervinning utgår från tillståndsansökan. Dessutom bedöms installationen av luftkylning av roterugnen, som beräknas vara klar våren 2019, minska den årliga vattenförbrukningen med ca 250 000 m³ per år. Luftkylningen ersätter till stora delar kylning med industrivatten genom uttag från Tisaren.

Bolaget har varit i kontakt med Kumla kommun, och efterfrågat kommunens ställningstagande utifrån de nya förutsättningarna. Kumla kommun kommer att hantera frågan i politisk nämnd i början av mars. Bolaget inkommer med kommunens svar till mark- och miljödomstolen så snart handlingarna har kommit bolaget tillhanda.

I övrigt har nämnden framfört i huvudsak samma synpunkter som länsstyrelsen. Ett bemötande av länsstyrelsens synpunkter har lämnats ovan.

Bemötande av yttrande från närboende

Närboende framför i sitt yttrande synpunkter på att det finns brister i bolagets säkerhetsarbete. Bolaget delar de närboendes synpunkter på att det med hänsyn taget till karaktären på det avfall som hanteras på anläggningen, är angeläget att driva ett väl utvecklat miljö- och säkerhetsarbete. I det följande beskrivs bolagets förebyggande arbete med risker ur miljö-, hälso- och säkerhetssynpunkt.

Se bilaga 9 med rapport över genomförd riskanalys av befintlig verksamhet, enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. I rapporten beskrivs hur bolaget arbetar riskförebyggande inom den befintliga verksamheten. Här finns bl.a. en bedömning av vilka konsekvenser för människa och miljö både inom och utanför verksamheten möjliga olycksscenarier kan medföra.

Riskanalyser ur miljö-, hälso- och säkerhetssynpunkt kommer att genomföras inför detaljprojektering av verksamhet på det nya området i enlighet med bolagets rutiner. Bolaget genomför systematiska riskanalyser inom verksamheten med visst tidsintervall, inför planerade förändringar och vid behov i övrigt. Resultatet av dessa analyser ligger till grund för att med lämpliga försiktighetsmått minimera risker för människors hälsa och miljön och är ett led i arbetet med ständiga förbättringar.

De närboende framför kritik vad gäller de bränder som förekommit på anläggningen under senare år. Bolaget har i dialog med länsstyrelsen och Nerikes Brandkår arbetat fram en plan för lagerhållning för den yta där fastbränsleavfall lagras, det s.k. "fältet", och där större bränder uppkommit i carfluff i oktober 2016 samt juni 2018. Syftet med planen var att åstadkomma en effektiv och ändamålsenlig styrning av lagerhållningen, så att verksamheten kan bedrivas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

Planen innehåller principer för lagring av avfall på fältet inklusive skyddsavstånd mellan avfallshögar samt uppgift om släcknings- och lämpningsytor.

Efter branden i juni 2018 har bolaget därutöver intensivt arbetat med att utveckla och förbättra det systematiska brandskyddsarbetet. Kompetensen inom säkerhetsområdet har förstärkts. Bolaget har uppdaterat sitt avtal med räddningstjänsten för att skapa bättre samverkan och höja kompetensen inom bolaget. En ny brandskyddsorganisation har skapats och implementerats för att arbeta systematiskt med brandskyddsarbetet. Utvecklingen av brandskyddsarbetet har fokuserat både på det förebyggande arbetet men även det operativa arbetet.

Vad gäller de intressenter som de närboende lyfter fram i sitt yttrande, så vill bolaget påpeka att samråd har hållits enligt gällande regelverk. Varför Arbetsmiljöverket inte involverats i samråds- och tillståndprocessen beror på att myndigheten inte längre har ett tillsynsansvar enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Övrigt

Förutom de delar i ansökan som gäller plastraffinaderi, utgår även anläggning för termisk avdrivning samt anläggning för utlakning ur avfall.

Den ansökta verksamheten kommer att bedrivas med utgångspunkt från att enbart kvicksilverhaltigt avfall, som inte uppfyller gällande krav för utlakning för deponi för farligt avfall med avseende på kvicksilver (NFS 2004:10) omfattas av krav på stabilisering och solidifiering innan deponering; detta i enlighet med mark- och miljödomstolens dom i mål nr M 2028-16, daterat 2017-09-21, där även skälen framförts.

Marken som är köpt är några meter bredare än vad som är redovisat i tillståndsansökan. Dock är det i huvudsaklig överensstämmelse med vad som redovisats i tillståndsansökan, och omfattas i området som är föremål för ny detaljplan.

Bolaget vill framföra förtydliganden till text som återfinns i den tekniska beskrivningen till ansökan:

På sid 18 anges att "filtrerat vatten från våtkemisk behandling behandlas i roterugnen i eller i vattenreningsverket". Ny text: Filtrerat vatten behandlas genom industning eller i förbränningsanläggning.

På sid 39 anges att "slammet från vattenreningsverket körs med tankbil till den våtkemiska anläggningens filterpress innan det läggs i deponin". Ny text: Slammet omhändertas genom annan avfallshantering på anläggningen beroende på slammets egenskaper.

Bilagor

Bilaga 1: PM Förslag på handlingsplan vattenrening

Bilaga 2: PM Hur säkerställer Fortum Waste Solution AB att planförslaget inte innebär en påverkan på miljökvalitetsnormer i vatten?

Bilaga 3: Jämförelse mellan utlakning av föroreningar från MKM-massor och skiffern i Östersättersbrottet

Bilaga 4: Analysprotokoll med utlakning från uttagna prover från MKM-massor

Bilaga 5: Analysprotokoll med utlakning från uttagna prover från skiffern i Östersättersbrottet.

Bilaga 6: Analysprotokoll med totalhalt föroreningar i skiffer i Östersättersbrottet

Bilaga 7: Översiktlig miljöteknisk undersökning i jord och grundvatten, samt förenklad riskbedömning och rekommendationer, Norrtorp 5:1 Kumla kommun.

Bilaga 8: Statusrapport omfattande tillkommande verksamhetsområde vid Fortum Waste Solutions AB anläggning i kvarnorp, Norrtorp 5:1, Kumla kommun.

Bilaga 9: Riskanalys enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, farlig verksamhet enligt 2 kap 4 §.

YTTRANDET ÖVER BOLAGETS OVANSTÅENDE BEMÖTANDE

Kumla kommun, samhällsbyggnadsnämnden, ab 48

Kumla kommun har anfört bl.a.: Bolaget redovisar förslag på olika åtgärder kring utsläpp till vatten. Åtgärderna och de förslag på tidplan som lämnas bedöms som godtagbara.

Genom att bolaget återtar sin ansökan kring plaståtervinning faller i detta skede tidigare synpunkter som kommunen lämnat kring vattenförbrukning och utsläpp till kommunens avloppsreningsverk. Kommunen vill dock vara tydlig att frågan om vattenförsörjning är viktigt då dagens lösning med vatten från sjön Tisaren är sårbar.

Östersättersbrottet

Samhällsbyggnadsnämnden har i tidigare yttrandet angett att följande "om brottet ska fyllas ska det utföras på ett sätt som inte riskerar att förorening av yt- och grundvatten sker och att åtgärder vidtas i tillräcklig utsträckning för att minska

risker för spridning. Området som ska nyttjas är idag förorenat och utgör en risk för miljön i kommunen."

I nu inkomna handlingar redovisas en undersökning av gjorda lakttester på MKM-massor och på skiffer från kanten på brottet. Bolaget vill med undersökningen visa att den naturliga skiffern lakar mer än MKM-massor och att utfyllnad med MKM-massor inte innebär en risk eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Samhällsbyggnadsnämnden delar inte bolagets argument att innehållet i omgivande mark medför att MKM-massor kan användas för utfyllnad. Utan den utfyllnad som kan ske ska bedömas utifrån de massor som används. Kommunen anser att de massor som används för utfyllnad ska klara de gränsvärden som anges för inerta massor som anges i 22-23 §§ Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2004:10 och att de villkor som meddelats av mark- och miljööverdomstolen för utfyllnad av Östersättersbrottet fortsättningsvis ska gälla.

Det finns vidare frågetecken kring de slutsatser bolaget gör utifrån lakförsöken. I analysprotokoll från laktesterna av skiffern framgår att skiffern har krossats och malts innan lakning, detta torde också medföra att urlakningen blir betydligt högre än när skiffern ligger kvar i sin naturliga förekomst där genomströmningen bedöms vara begränsad.

I övrigt hänvisas till tidigare lämnade synpunkter

Länsstyrelsen, ab 49

Länsstyrelsen har anfört bl.a.:

Vatten

Vattenanvändning

Bolaget redogör för att vattenförbrukningen inom verksamheten kommer att minska då kylning av roterugnen under 2019 ändras från vatten- till lyftkylning och då bolagets ansökan gällande plastraffinaderiet utgår. Bolaget redogör vidare för att möjlighet till eget uttag av råvatten kommer att ske i separat ansökan till mark-och miljödomstolen och att utredning om lokalisering och möjligt uttag pågår.

Länsstyrelsens motivering

Länsstyrelsen anser att det är av största vikt att bolaget utreder möjligheten att ta ut eget industrivatten då bolaget har behov av tillgång på vatten då det under de senaste åren har varit låga vattennivåer och brist på vatten kan uppkomma. Bolaget redogör för att utredning av eget vattenuttag har påbörjats. I övrigt vidhåller Länsstyrelsen tidigare framförda synpunkter vilka även kommer beaktas i den separata tillståndsprövningen av vattenuttag enligt 11 kap 9 § miljöbalken.

Utsläpp till vatten

Bolagets förslag på skyddsåtgärder

Bolaget redogör för att fortsatt utredning ska utföras för rening av utgående vatten för att säkerställa att verksamheten inte påverkar miljökvalitetsnormerna i berörda vattenförekomster. Bolaget medger Länsstyrelsens yrkande gällande utredningsförfarande.

Bolagets förslag på utredningsvillkor:

1. Bolaget ska utreda dagvattnets innehåll av föroreningar vid låga, normala och höga flöden samt genomföra en karaktärisering av dagvattnet enligt vedertagen metod vid maximalt förekommande föroreningshalter. Utredningen ska minst omfatta de parametrar som anges i tabell 6.1 i BAT-WT samt de parametrar som omfattas av miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten Näsbygraven och den preliminära vattenförekomsten Frommesta bäcken. Analyserna ska utföras av ett för analyserna ackrediterat laboratorium och med analysmetoder som ger tillräcklig noggrannhet. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten.
2. Bolaget ska utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för rening av dagvattnet.
3. Förslag till utredningsparametrar med uppgift om analysmetod, standard och detektionsnivå ska lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd om utredningens omfattning.
4. Resultatet av utredningen med förslag till villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 30 september 2022.

Länsstyrelsens förtydligande motivering till utredningsförfarande

Bolaget har medgett Länsstyrelsens yrkande på utredningsförfarande av föroreningsinnehållet i verksamhetens dagvatten och har upprättat en handlingsplan samt gett förslag till utredningsvillkor. Länsstyrelsen vill förtydliga sitt yrkande gällande utsläpp till vatten. Som tidigare nämnts så är en stor del av det vatten som renas från verksamhetsområdet förorenat dagvatten men det är även oklart vilka föroreningar som kan förekomma i det vattnet som släpps ut från verksamheten. Länsstyrelsen vill därför förtydliga att det är oerhört viktigt att samtliga vattenströmmar som kan vara förorenade ska omfattas av utredningen och att detta även omfattar lakvatten från deponidelen. I den handlingsplan som bolaget har upprättat redogörs för att man ska säkerställa att bolagets samlade verksamhet inte äventyrar möjligheterna att uppnå kommande miljökvalitetsnormer för Frommestabäcken. Länsstyrelsens tolkning är att bolaget anser att samtliga vattenströmmar därmed ska ingå i utredningen.

Utredning av de interna delströmmarna bör vara så heltäckande som möjligt. Länsstyrelsen anser därför att ett så brett analyspaket som möjligt används till dess att föroreningsinnehållet är känt. Länsstyrelsen anser vidare att då förekommande prover har ett komplext innehåll av kemikalier är det nödvändigt att utöver kemiska analyser av misstänkta ämnen även utföra toxicitetstest. Toxicitetstest utförs för att säkerställa att risken för människors hälsa och miljön inte undervärderas. Fortsatt utredning bör även kompletteras med utredning gällande utsläpp av microplaster till luft, mark- och vatten. I enlighet med bolagets förslag på utredningsvillkor 3 ska förslag på utredningsförfarande lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd.

Länsstyrelsen föreslår vidare att bolagets förslag på villkor (nr 19-20) för utsläpp till recipient utgår och ersätts av motsvarande utredningsvillkor.

Tabell med förslag på utredningsvillkor har omformuleras till riktvärden. Riktvärdena för de flesta metaller får skärpta värden som ligger i paritet med uppmätta halter vid normal drift enligt tabell 1 i bolagets handlingsplan samt i nivå med BAT-AEL för avfallsbehandling. Av handlingsplanen framgår att samtliga metallanalyser

vid normal drift har lägre uppmätta halter än angivet riktvärde för utsläpp. Förslag på riktvärden för metaller har därför skärpts.

Länsstyrelsen ställer sig vidare frågande till bolagets förslag på villkor 21 då inget behandlat avloppsvatten släpps tillrecipienten Norrtorpssjön. Länsstyrelsen förslår därför att bolagets förslag på villkor nr 21 för utsläpp till recipienten Norrtorpssjön utgår.

Länsstyrelsen förslag på utredningsvillkor

Bolaget villkorsförslag nr 19-20 har reviderats och de rikvärden som Länsstyrelsen föreslår ska justeras har markerats som överstrukna och nytt värde anges i tabellen.

Förslag på utredningsvillkor: Föroreningsinnehållet i vatten som behandlats och som släpps till recipienten Söderhavet ska ha ett pH-värde mellan 6,5-8,5 och får som riktvärde inte innehålla föroreningshalter som överskrider följande månadsmedelvärden respektive momentanvärden:

<i>Parameter</i>	<i>Månadsmedelvärde</i>	<i>Momentanvärde</i>
Bly	0,1 0,05 mg/l	
Kadmium	0,05 0,02mg/l	
Koppar	0,1 mg/l	
Krom	0,1 0,02 mg/l	
Kvicksilver	5 µg/l	
Nickel	0,5 0,3 mg/l	
Zink	0,5 0,15 mg/l	
TOC	75 20 mg/l	
CN _{fri}		0,1 mg/l
Oljeindex	10 0,5 mg/l	
Konduktivitet	1200 mS/m	

Det årliga utsläppet av totalkväve får som begränsningsvärde inte överstiga 12 000 kg, Det totala utsläppet av kvicksilver får inte överskrida 0,25 kg/år.

Med beaktande av ovanstående yrkar Länsstyrelsen på justering av villkor 19-20, samt att detta villkor övergår till utredningsvillkor under provotidsförfarandet. Villkor 21 ifrågasätts, inget utsläpp av behandlat vatten sker. Länsstyrelsen anser vidare att bolagets utredningsförfarande ska kompletteras med toxicitetstest samt möjliga utsläpp av microplaster till luft, mark och vatten. Länsstyrelsen har i övrigt inga synpunkter mot bolagets förslag.

Brandrisk – Seveso

Bolagets förslag på villkor

Bolaget anser att Länsstyrelsens förslag på skyddsvillkor för att minska risker vid lagring och hantering av avfall ska ändras då de ska utreda möjligheten att minimera uppkomst av förorenat vatten.

Bolaget anser därför att Länsstyrelsens första skyddsvillkor kan utgå och att det andra skyddsvillkoret omformuleras: " Bolaget ska ha en plan för lagerhållning av fast och flytande avfall, med syfte att minimera risker för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att mark- och miljödomstolens dom vunnit laga kraft och ska därefter genomgå en översyn vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten".

Länsstyrelsens förslag på ett tredje skyddsvillkor godtas av bolaget.

Länsstyrelsens förslag på skyddsåtgärder

- Fast och flytande avfall ska förvaras väl uppmärkta på torr och mot omgivningen tät plats, så att eventuella läckage inte kan förorena omgivningen. Förvaringen ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva kemiska föreningar kan komma i kontakt med varandra.
- Åtgärder ska fortlöpande utföras för att begränsa lagring av fast och flytande avfall så att okontrollerade bränder inte uppstår. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan för lagerhållning som syftar till att säkerställa en lämplig hantering av avfallet. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att dom vunnit laga kraft och ska därefter revideras vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten.

- Bolaget ska säkerställa att släckvatten från markytor kan samlas upp och hindras från att nå omgivningen/vattendrag.

Länsstyrelsens motivering

Länsstyrelsen anser att de förslag på skyddsvillkor som tidigare framställts ska kvarstå oförändrade då syftet med de villkor som föreslagits dels är att minska risk för utsläpp till mark och vatten vid lagring av avfall och dels är att minska riskerna för uppkomst av brand samt hantering av släckvatten.

Länsstyrelsen anser inte att bolagets kommande utredning av möjlighet att minimera uppkomst av förorenat vatten vid lagring motiverar att villkorsförslaget ska ändras. Länsstyrelsen anser dock att bolagets förslag på utredning ska genomföras för att om möjligt minimera uppkomst av vatten som riskerar att vara förorenat. Av bolagets handlingsplan framgår att utredningen bland annat kommer att belysa miljönytta, kostnadseffektivitet och brandriskpåverkan.

Länsstyrelsen anser vidare att det inte kan anses vara tillräckligt ur tillsynsynpunkt att endast kräva att det finns en plan för skydd mot eventuella läckage och hantering av reaktiva kemikalier. Länsstyrelsen förslag på villkor är i stort utformat i enlighet med vanligt förekommande skyddsvillkor för verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen.

Länsstyrelsen avstyrker bolagets förslag på villkor 26 och yrkar på att Länsstyrelsens förslag på villkor ska fastställas.

Östersättersbrottet

Bolagets yrkande

Bolaget har i ansökan yrkat på att vid utfyllnad av Östersättersbrottet få använda massor understigande kriteriet för mindre känslig markanvändning (MKM).

Bolaget har genomfört lakteter av skiffern i de väggar som skulle omge tänkt utfyllnad och jämfört dessa med motsvarande test av MKM-massor. Bolaget anser att utförda lakteter visar att en utfyllnad av brottet med MKM-massor inte innebär en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Bolagets förslag på villkor

Villkor 22. Utfyllnaden av Östersätterbrottet ska ske enligt en uppdaterad plan som ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande senast tre månader efter det att detta tillstånd vunnit laga kraft.

Villkor 23. Avfallsmassor som används vid utfyllnaden av Östersättersbrottet ska underskrida Naturvårdsverkets gällande kriterier för mindre känslig mark-användning, MKM.

Villkor 24. Efter avslutad utfyllnad ska aktuell del av Östersättersbrottet förses med topptätning som motsvarar kraven för topptätning av deponier för inert avfall enligt gällande lagstiftning samt med asfalt.

Villkor 25. Uppföljning av att utfyllnaden av Östersättersbrottet inte medför en försämring av vattenkvaliteten i Norrtorpssjön jämfört med den påverkan som sker från kommunens tidigare deponi ska genom att minst ett nytt grundvattenrör installeras söder om rör 0702, inom avrinningsområdet från Östersättersbrottet. Övervakning ska ske med samma frekvens och avse samma parametrar som sker i grundvattenrören 0701-0702. Om analysresultaten indikerar att utfyllnaden medför en försämrade vattenkvalitet ska bolaget omgående till tillsynsmyndigheten lämna en åtgärdsplan som syftar till att försämringen ska upphöra.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen anser att det inte finns något syfte med att återfylla Östersättersbrottet med förorenade massor. Det är fullt möjligt att använda brottets botten för hantering av massor, brottets väggar utgör då både ett visst buller- och insynsskydd. Syfte för att återfylla Östersättersbrottet med avfall för anläggningsändamål saknas därmed och en återfyllnad är därför att anse att vara en deponi vilket erfordrar andra tätningskrav. Dessa synpunkter har tidigare framförts och utvecklats i mål nr M 1004-12.

Länsstyrelsen vill även påtala att det i området finns ett skyddsvärt grundvatten i den underliggande sandstenen. Detta grundvatten används bland annat för uttag av dricksvatten i enskilda brunnar Vid brytning av kalksten och alunskiffer i

Östersättersbrottets östra del har brytning skett ned i sandstenen vilket innebär att det finns en ökad risk för förorening av det underliggande grundvattnet.

Bolaget har genomfört laktester av brottets skifferväggar och jämfört dessa med motsvarande analyser för MKM-massor. Bolaget anser inte att en utfyllnad innebär någon risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark anger MKM för att beskriva massornas föroreningsnivå. Denna haltbeskrivning ska tillämpas vid bedömning av förorenade områden och är inte en nivå att förorena upp till. Utförda laktester förändrar inte på något sätt Länsstyrelsens syn på återfyllnad av Östersättersbrottet.

Länsstyrelsen anser med beaktande av ovanstående att då förorenade massor som kan vara så förorenade att de kan gränsa mot farligt avfall ska kunna användas och då det kan finnas risk för förorening av skyddsvärt grundvatten att hanteringen kan utgöra risk för människors hälsa och miljön

Länsstyrelsen vill även säkerställa att lydelse för villkor 4 inte gäller återfyllnad av Östersättersbrottet "Gods och restprodukter, som kan vara kontaminerade med föroreningar, ska, innan de lämnar anläggningen, genomgå kontroll och frisläppningsförfarande. Om föroreningshalterna i förorenade massor understiger gällande nivåer för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets kriterier eller uppfyller kriterierna för avfall som får deponeras på deponier för inert avfall, får massorna användas som konstruktionsmaterial inne på anläggningen".

Länsstyrelsen avstyrker bolagets förslag på villkor nr 22-25 och anser inte att villkor för utfyllnad av Östersättersbrottet ska ändras utan vidhåller tidigare yrkande att Mark- och miljööverdomstolens beslut den 15 januari 2013, mål nr M 1004-12, ska gälla utan förändring

Länsstyrelsen yrkar även på att villkor 4 ska förtydligas och ej omfatta Östersättersbrottet.

Ekonomisk säkerhet

Bolagets förslag på ekonomisk säkerhet

Bolaget vidhåller sitt ursprungliga förslag att den ekonomiska säkerheten endast bör avse deponin. "Bolaget ska hos länsstyrelsen ställa säkerhet (S) för kostnader för sluttäckning (Sk) och efterbehandling (Ebk) av deponin. Säkerhetens storlek ska beräknas för varje kalenderår enligt följande formel. $S = Ebk + Sk$;

$Sk = 245 \times (DY1 + DY2)$. DY1= ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober det aktuella året. DY2= bedömd tillkommande deponiyta under kommande år. Ebk har i december 2017 beräknats till 28 962 500 SEK och sluttäckningskostnaden per kvadratmeter har nu beräknats till 270 SEK. Dessa belopp ska årligen räknas upp efter ändringar i förhållande till KPI (december 2017 som basmånad). Bolaget ska senast den 15 november varje år inkomma till länsstyrelsen med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande år. Vid oenighet mellan länsstyrelsen och bolaget ska tvistig fråga hänskjutas till mark-och miljödomstolen".

Länsstyrelsens yrkande på ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen anser att verksamheten ska omfattas av en ekonomisk säkerhet som kan anses vara betryggande för hela verksamheten.

Inom verksamheten hanteras och lagras stora mängder farligt avfall kemikalier. Detta kan ge upphov till stora lagringsvolymmer samt risk för föroreningsproblematik av mark, yt- och grundvatten. Avhjälpan av en miljöskada och andra återställningsåtgärder ska betalas av den som orsakat uppkommen störning.

Länsstyrelsen vill även påtala att vid en eventuell konkurs ses inte avfall som en resurs. Länsstyrelsen anser därför att säkerheten för verksamheten även ska omfatta hantering och lagring av farligt avfall och kemikalier.

Länsstyrelsen anser vidare att säkerheten för deponin ska ändras och vara giltig i minst 30 år efter det att deponin är sluttäckt.

Länsstyrelsen anser att säkerheten ska omfatta de ytor som är öppna och i denna del kan säkerheten lämpligen justeras enligt konsumentprisindex samt förändringar av

öppna ytor för kommande år. Länsstyrelsen anser även att säkerheten ska omfatta efterbehandlingsfasen som omfattar underhåll, övervakning och kontroll i minst 30 år efter att deponin har sluttäckts vilket krävs enligt 33 § förordningen om deponering av avfall.

Länsstyrelsens motivering

Bolaget anger att december 2017 ska vara basmånad och har beräknat att sluttäckningskostnaden per kvadratmeter till 270 SEK. Länsstyrelsen anser att bolagets förslag på beräkning av säkerhet för deponidelen kan godtas, i jämförelse med tidigare beräkningsformel enligt villkor 19 i deldom M3695-10, med följande justering av formeln för beräkning av kostnader för sluttäckning (Sk), $Sk=270 \times (DY1+DY2)$. Länsstyrelsen anser dock att formuleringen för ställd säkerhet justeras så att ställd säkerhet är giltig till dess att ny säkerhet har godkänts av tillsynsmyndigheten. Denna justering bör göras för att säkerställa att ställd säkerhet inte kan ifrågasättas.

Länsstyrelsen anser även att det är viktigt att en ekonomisk säkerhet omfattar samtliga efterbehandlingskostnader som kan uppkomma då en verksamhet läggs ned och att det är den som bedriver verksamheten som ska säkerställa att full kostnadstäckning finns för att kunna hantera eventuellt kvarvarande miljörisker. Stöd för detta finns både enligt 15 kap. 35 § och 16 kap. 3 § då verksamheten av både behandling och deponering av farligt avfall.

I den statliga utredningen om gruvliga risker (SOU 2018:59) görs en allmän genomgång av dagens system med ekonomiska säkerheter. Utredarna framhåller att ambitionen i förarbetena till dagens lagstiftning var att finansieringen av en framtida efterbehandling och återställande av mark skulle bekostas av den som gett upphov till föroreningen. Utredarna framhåller att dagens system med ofta otydliga och otillräckliga säkerheter innebär en framtida risk både gällande kostnad och miljön.

Utredarna framhåller att den ekonomiska säkerheten för en verksamhets efterbehandlingsåtgärder bör omfatta hela verksamheten enligt gällande/sökt tillstånd för

att säkerställa att efterbehandling kan genomföras och för att säkerställa att staten och i slutänden skattebetalarna inte ska behöva ta denna kostnad i händelse av konkurs.

Länsstyrelsen anser därför att den ekonomiska säkerheten för deponin måste kompletteras och även omfatta de kostnader som kan uppkomma i samband med nedläggning av verksamheten samt att även omfatta driftskostnad för fortsatt driftskontroll av den nedlagda deponin under minst 30 år.

Bolaget har i ansökan, bilaga K, redogjort för att kostnader för övervakning och kontroll av den avslutade, sluttäckta och efterbehandlade deponin under 30 år totalt uppgår till 28 962 500 SEK.

Länsstyrelsen vill med beaktande av ovanstående vidhålla tidigare framförda krav gällande den ekonomiska säkerheten.

Deponering av kvicksilver

Bolagets yrkande

Bolaget yrkar på att mängden kvicksilver i det avfall som deponeras inte ska begränsas. Bolaget anser inte att det är miljömässigt motiverat att begränsa mängd deponerat kvicksilveravfall då avfallet är förbehandlat och deponeras enligt beskrivning i ansökan.

Bolaget redogör för att deponering av kvicksilverhaltigt avfall i halter mellan 1000 - 3000 mg/kg TS endast avser kvicksilverhaltigt avfall från krematorier. Oorganiskt avfall med kvicksilverhalter över 1000 mg/Kg TS ska i övrigt hanteras enligt kraven i 21 § avfallsförordningen.

Bolaget redogör vidare för svårigheterna gällande provtagning av avfallet och problemen att uppfylla mottagningskrav vid underjordsförvar samt att det för närvarande finns en osäkerhet av förekommande halter i avfallet då kvicksilverhalterna nyligen har ökat i mottaget krematorieavfall.

Bolaget redogör även för att de tillsammans med Sveriges kyrkogårdsråd- och krematorieförbund utför utredning angående orsak till ökade kvicksilverhalter i krematorieavfallet. Bolaget vidhåller att villkor 15 i bolagets ansökan den 22 december 2017 "Högst 100 kg kvicksilver får deponeras per år i avfall som före stabilisering och solidifiering har en kvicksilverhalt mellan 0,1 och 0,3 viktprocent" ska utgå.

Länsstyrelsens synpunkter

Bolagets tillståndsansökan är begränsad till deponering av kvicksilverhaltigt avfall i halter över 0,1 viktprocent och omfattar endast krematorieavfall. Ansökan omfattar en begränsning av maximal mängd som får behandlas till 3500 ton per år. Bolaget har även en tidsbegränsad dispens gällande deponering av kvicksilverhaltigt avfall enligt Naturvårdsverkets beslut daterat den 27 september 2018, NV-05343-18. Detta beslut är förenat med krav på fortsatt utredning på hur mottagningskriterierna på underjordsförvar enligt 21 § avfallsförordningen ska uppfyllas. Dispensen omfattar endast krematorieavfall och medger en maximal deponering om 15 ton per år kvicksilverhaltigt avfall under tre år. Redovisning enligt villkorskrav i denna dispens ska lämnas till Naturvårdsverket senast den 1 oktober 2020.

Länsstyrelsen anser liksom Naturvårdsverket att hanteringen av kremkol bör ske i enlighet 21 § avfallsförordning. Länsstyrelsen anser att då bolaget har en tidsbegränsad dispens för deponering med krav på utredningsförfarande är det rimligt att även tillståndsprövningen förenas med prøvotidsförfarande. Länsstyrelsen anser att denna prøvotid även bör förenas med utredningsvillkor med årlig begränsning av deponering av kvicksilverhaltigt krematorieavfall. Länsstyrelsen anser vidare att lämplig begränsning bör motsvara Naturvårdsverkets dispens om 15 ton per kalenderår. Länsstyrelsen anser dock att hänsyn ska tas till hur stor andel av året som deponering sker enligt utredningsvillkortet. Vid deponering under del av år ska samråd ska ske med tillsynsmyndigheten angående maximal deponering samt aktuell tidsperiod.

Med beaktande av ovanstående synpunkter yrkar Länsstyrelsen på att bolaget ges en prøvotid gällande deponering av kvicksilverhaltigt avfall och att bolaget senast den

31 december 2020 till Mark- och miljödomstolen ska redovisa hur kvicksilverhaltigt krematorieavfall kan bortskaffas i enlighet med 21 § avfallsförordningen.

Redovisningen ska även omfatta förslag på begränsning och skyddsvillkor i de fall fortsatt deponering ska ske i bolagets regi.

Länsstyrelsen godtar med beaktande av ovanstående bolagets yrkande om att mängden kvicksilver i det avfall som deponeras inte behöver begränsas och samtycker till att villkor 15 i bolagets ansökan den 22 december 2017 kan utgå.

Länsstyrelsen har ingen erinran mot att verkställighet ges enligt bolagets begäran.

**ANSÖKAN AV BOLAGET OM DISPENS FRÅN BIOTOPSKYDDET
ENLIGT 7 KAP. 11 § MILJÖBALKEN, ab 55**

Bolaget har anfört bl.a.: På den södra delen av det område där bolaget avser att expandera sin verksamhet finns ett dike i jordbruksmark. I diket, som är ca. 115 m långt och ca. 3 m brett, växer fuktgynnande arter som topplösa, älggräs och tuvtåtel (se karta bilagd ansökan). Diket omfattas av generellt biotopskydd. Marken behöver tas i anspråk av bolaget för utökningen av verksamheten. Bolaget avser att kompensera förlorade naturvärden på sätt närmare anges i ansökan.

Ansökan ingavs ursprungligen till länsstyrelsen Örebro län. Efter samråd mellan länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen har ansökan överlämnats till domstolen för prövning i samband med tillståndsprövningen i förevarande mål.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört bl.a.: Länsstyrelsen har ur biotopskyddssynpunkt inget att erinra mot att det aktuella området tas i anspråk. Vid en avvägning mellan bolagets skäl för ansökan och det allmänna intresset av att bevara naturmiljön i biotopen bedömer länsstyrelsen att bolagets skäl väger tyngre. Länsstyrelsen ser positivt på att bolaget föreslår kompensationsåtgärder för den skada som uppstår på biotopen.

**BOLAGETS BEMÖTANDE AV DE TVÅ NÄRMAST OVANSTÅENDE
YTTRANDENA** (kommunen, ab 48 och länsstyrelsen, ab 49), ab 58-64.

Bolaget har anfört bl.a.: Som framgår av bilaga 1 föreslår bolaget en justering respektive en komplettering av utredningsvillkoren för utsläpp till vatten. Vidare accepterar bolaget provotid med villkor om utredning av hur underjordsförvar av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier kan möjliggöras. Ett uppdaterat villkorsförslag bifogas, ab 64.

Vattenanvändning

Kumla kommun har i yttrande framfört att frågan om vattenförsörjning är viktig då dagens lösning med vatten från sjön Tisaren är sårbar. Samhällsbyggnadsförvaltningen i Kumla kommun har tagit fram villkor för leverans av råvatten till Fortum Waste Solutions AB, se bilaga 1:1. Bolagets bedömning är att dessa förutsättningar kan uppfyllas, även vid sökt verksamhet.

Utsläpp till vatten

Bolaget accepterar länsstyrelsens krav att samtliga vattenströmmar som kan vara förorenade ska omfattas av utredningen, inklusive lakvatten från deponidelen.

Bolaget accepterar vidare länsstyrelsens förslag om att ett så brett analyspaket som möjligt ska användas till dess att föroreningsinnehållet är känt samt att toxicitetstest ska utföras.

Bolaget accepterar att utredningen även ska omfatta utsläpp av mikroplaster till vatten. Däremot anser inte bolaget att utredningen gällande utsläpp till vatten ska innefatta utredning av utsläpp av mikroplaster till luft och mark. Bolaget motsätter sig inte att genomföra sådana utredningar, men anser att dessa kan hanteras inom ramen för tillsynen.

Bolaget motsätter sig den av länsstyrelsen föreslagna skärpningen av de provisoriska föreskrifterna. Bolaget har accepterat att under provotiden utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen till vatten. En skärpning kan ske först när dessa förutsättningar är utredda, vid provotidens slut.

Bolaget delar länsstyrelsens uppfattning att villkor 21 kan utgå.

Bolaget yrkar på följande justering av utredningsvillkor 1 (justeringen i kursiverad stil): "Bolaget ska utreda dagvattnets innehåll av föroreningar *vid olika flödesvariationer* samt genomföra en karaktärisering av dagvattnet enligt vedertagen metod vid maximalt förekommande föroreningshalter. Utredningen ska minst omfatta de parametrar som anges i tabell 6.1 i BAT-WT samt de parametrar som omfattas av miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsten Näsbygraven och den preliminära vattenförekomsten Frommestabäcken. Analyserna ska utföras av ett för analyserna ackrediterat laboratorium och med analysmetoder som ger tillräcklig noggrannhet. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten."

Skälet till justeringen är att det vid bristande nederbörd kan bli problem att uppfylla krav på utredning vid höga flöden.

Brandrisk - Seveso

Bolaget motsätter sig villkor att fast och flytande avfall ska förvaras "på torr och mot omgivningen tät plats" enligt den formulering som länsstyrelsen yrkat på. Som villkorsförslaget är formulerat omfattar det alla typer av fast och flytande avfall oavsett om det lagras öppet i bulk, i fat, i cistern osv. Bolaget delar länsstyrelsens uppfattning om att förvaring av avfall ska ske på sådant sätt att störningar för omgivningen minimeras. Men bolaget föreslår istället ett utredningsvillkor som kan integreras i provotidsutredningen vad gäller utsläpp till vatten, eftersom det finns tydliga kopplingar mellan de två villkorsfrågorna. Bolaget föreslår ett femte utredningsvillkor enligt följande:

5. Bolaget ska under provotiden även utreda om det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och miljömässigt motiverat att nederbördsskydda vissa behandlings- samt lagringsytor för att minska mängden föroreningar. Utredningen ska ha fokus på de öppna lagrings- och hanteringsytor varifrån vattenflöden med högst halter föroreningar härrör (enligt resultat från utredning av dagvattnets innehåll enligt provotidsvillkor 1), för att åstadkomma största möjliga miljönytta. Utredningen ska, jämte förslag till slutliga villkor, redovisas till Mark- och miljödomstolen

senast 31 december 2020.

Mark- och miljödomstolen Nacka Tingsrätt har i deldom den 9 juni 2016 (i mål M 3092-08) lämnat Söderhalls Renhållningsverk Aktiebolag (SÖRAB) tillstånd till en avfallsanläggning vid Löt i Vallentuna kommun. Mark- och miljödomstolen ålade därvid bolaget att under en prøvotid utreda om det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och miljömässigt motiverat att nederbördsskydda vissa behandlingar, lagringsytor och vid deponering för att minska mängden föroreningar. Utredningen ska, jämte förslag till slutliga villkor, redovisas till mark- och miljödomstolen senast vid utgången av år 2019.

Bolagets förslag till utredning enligt förslag på prøvotidsvillkor 5 ligger i linje med den prøvotidsutredning som SÖRAB ålagts att genomföra, samt med BAT 19 e) i de allmänna BAT-slutsatserna för avfallsbehandling (EU 2018/1147).

Länsstyrelsen vidhåller att villkorsförslaget "Förvaringen ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva kemiska föreningar kan komma i kontakt med varandra" ska kvarstå. Länsstyrelsen framför att dess förslag på villkor är i stort utformat i enlighet med vanligt förekommande skyddsvillkor för verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen. Bolaget motsätter sig inte andemeningen i villkoret, men anser att villkoret är utformat för verksamheter som hanterar farliga ämnen i form av kemiska produkter. Bolaget ser svårigheter med att tillämpa villkoret på farliga ämnen i form av avfall. Bolaget arbetar för att ha så god kontroll som möjligt, genom mottagningskontroll, rutiner mm. Dock finns ändå en risk för oförutsedda händelser som ligger utanför bolagets kontroll, t.ex. då ett avfall deklarerats på ett felaktigt sätt av kunden eller då kunden saknar kunskap om avfallets sammansättning.

Bolaget vidhåller därför det förslag som redovisats i yttrandet 2018-02-15: "Bolaget ska ha en plan för lagerhållning av fast och flytande avfall, med syfte att minimera risker för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att mark- och

miljödomstolens dom vunnit laga kraft och ska därefter genomgå en översyn vart tredje år eller efter väsentlig förändring av verksamheten."

En lagerhållningsplan, som bolaget föreslår, skulle visa hur bolaget så långt som möjligt säkerställer en säker förvaring av avfall, t.ex. genom ändamålsenliga lagringsprinciper, hanteringsrutiner samt kontroller för att minska risk för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Detta är också förenligt med BAT 4 samt BAT 2 b) och e) i de allmänna BAT-slutsatserna för avfallsbehandling. Dessutom finns det fördelar med en sådan plan, genom att den tillåter en utveckling och flexibilitet i takt med ökad kunskap. Bolaget vidhåller därför vid det villkorsförslag som tidigare framförts.

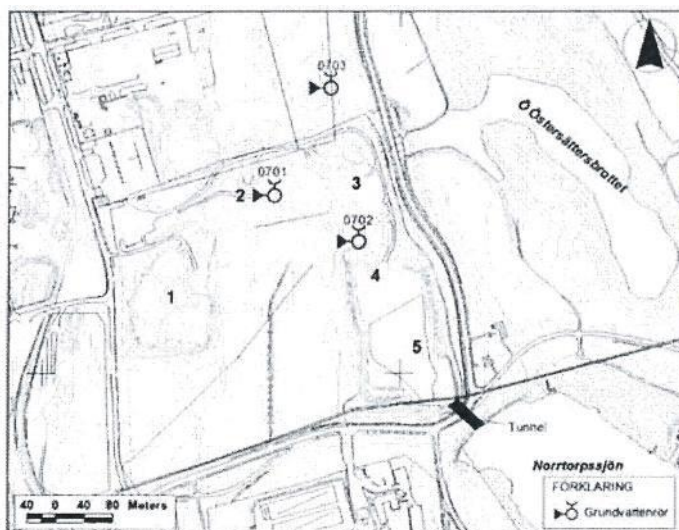
Östersättersbrottet

Länsstyrelsen gör gällande att det inte skulle finnas något syfte med att återfylla Östersättersbrottet med avfallsmassor, utan att återfyllnad är att anse som en deponi vilket erfordrar andra tätningskrav. Länsstyrelsen anser att det är fullt möjligt att använda brottets botten för hantering av massor.

Bolagets uppfattning är att frågan om återfyllnadens syfte redan är reglerad genom Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 januari 2013 i mål M 1004-12. Bolaget delar inte heller länsstyrelsens uppfattning att det är möjligt att använda brottets nuvarande botten för hantering av massor. Den nuvarande bottenytan är alldeles för liten för att den praktiska hanteringen ska fungera på ett optimalt sätt och vägarna ner till brottets botten skulle bli alldeles för branta för att kunna transportera arbetsmaskiner på ett smidigt sätt. Att använda brottets botten som arbetsyta skulle också kräva att stora områden intill skifferväggarna behövde spärras av för att undvika riskerna med eventuella ras, vilket skulle minska den tillgängliga ytan ännu mer.

Bolaget är liksom Kumla kommun och länsstyrelsen av uppfattningen att en platsspecifik bedömning måste göras för att avgöra vilka nivåer av oönskade ämnen som ska få finnas i avfallet som återfyllnad sker med.

Bolaget övertog 2013 Kumla kommuns egenkontroll av avfallsdeponin, vad gäller provtagning av vatten. Som en del i denna egenkontroll ingår provtagning och analys av vatten i installerade grundvattenrör, se figur nedan, uppströms respektive nedströms deponin.

Figur 1: Placering av grundvattenrör inom Östersättersbrottet.

Det är inte osannolikt att föroreningar från det deponerade avfallet skulle kunna spridas med lakvatten från deponin till Norrtorpssjön. Avläsning av grundvattennivåer i de tre grundvattenrören visar dock att det inte är någon större skillnad mellan grundvattennivåerna i de tre grundvattenrören och Norrtorpssjöns vattenyta, vilken enligt Lantmäteriets uppgifter ligger på +50 m (RH2000).

Tabell 1: Grundvattennivåer, m.ö.h., i grundvattenrör i Östersättersbrottet. Tabellen är uppställd så att den följer en sannolik strömningsriktning från deponin mot Norrtorpssjön.

Datum	OBW0703	OBW0701	OBW0702
170202	50,36	51,52	47,24
170829	50,18	49,36	49,31
180228	50,35	49,60	49,62
181123	50,43	49,70	49,68

Grundvattennivåerna utanför och inne i deponin ligger på samma nivå. Detta innebär att grundvattennivån i deponin har återställts till ursprunglig nivå. Att

skillnaderna mellan grundvattennivåer inne i deponin och recipienten Norrtorpssjön inte är särskilt stora indikerar att grundvattenflödet är långsamt. Om brottet återfylls och sedan ges en topptätning enligt bolagets villkorsförslag 24, minskar även infiltrationen av nederbörd genom det som finns i brottet.

Återfyllnaden av MKM-massor kommer att ske ovan grundvattennivån och det kommer därför inte att ske någon strömning av grundvatten genom materialet. Bolaget bedömer därför att det inte finns någon risk för förorening av skyddsvärt grundvatten i sandstensakvifären.

Bolaget vidhåller därför vid de villkorsförslag som tidigare framförts.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget vidhåller att villkoret om ekonomisk säkerhet bör omfatta endast sluttäckning och annan efterbehandling av deponin, där kravet på säkerhet är obligatoriskt enligt 15 kap 34 § miljöbalken. Villkoret bör inte ges den omfattning som länsstyrelsen begärt, av skäl som redovisats i bolagets inlägga den 2 maj 2018.

SOU 2018:59, som länsstyrelsen hänvisat till, avser frågan om säkerheter för efterbehandling och andra återställningsåtgärder för gruvverksamhet.

Gruvverksamheter är tidsbegränsade såtillvida att de kan bedrivas endast så länge den fyndighet som ska brytas räcker till. Av det skälet och i enlighet med förarbetena till miljöbalken är det praxis att vid tillståndsprövning av gruvverksamheter reglera hur efterbehandlingen ska gå till och även föreskriva en ekonomisk säkerhet enligt 16 kap 3 § omfattande hela verksamheten (inte bara deponierna), trots att detta inte är obligatoriskt. Den nu aktuella verksamheten är inte tidsbegränsad på det sätt som gruvverksamheter är och bör därför inte omfattas av en ekonomisk säkerhet annat än för deponin.

Den föreslagna säkerheten inkluderar kostnader för underhåll, kontroll och övervakning 30 år efter det att deponin är sluttäckt.

Deponering av kvicksilver

Länsstyrelsen har godtagit bolagets yrkande om att mängden kvicksilver i det avfall som deponeras inte behöver begränsas, och samtycker till att villkor 15 i bolagets ansökan från den 22 december 2017 kan utgå.

Länsstyrelsen yrkar dock på provotid med villkor om utredning av hur underjordsförvar av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier kan möjliggöras, och med krav på redovisning senast den 31 december 2020. Länsstyrelsen föreslår att ett sådant utredningsvillkor förenas med en provisorisk föreskrift enligt vilken mängden kvicksilverhaltigt avfall från krematorier begränsas till 15 ton per kalenderår, motsvarande vad som gäller enligt Naturvårdsverkets dispens.

Bolaget accepterar länsstyrelsens förslag till provotid men motsätter sig förslaget till provisorisk föreskrift med en mängdbegränsning. Anläggningen i Norrtorp är den enda i landet som tar emot kvicksilverhaltigt avfall från krematorier, och bolaget kan inte styra hur stora mängder avfall med kvicksilverhalter över 1000 mg/kg som varje år uppkommer på krematorierna och skickas till anläggningen. Om totalmängden under ett kalenderår överskrider 15 ton, blir följden av en mängdbegränsning att avfallet måste lagras på anläggningen över årsskiftet, istället för att deponeras. Bolaget står fast vid sin tidigare framförda uppfattning att det är miljömässigt säkrare att så snart som möjligt deponera avfallet, än att på grund av en mängdbegränsning i tillståndet låta avfallet lagras på anläggningen.

Bolaget har för avsikt att hos Naturvårdsverket ansöka om en ändring av dispensen som, förutom att det avfall som dispensen avser inte ska begränsas av en maximal kvicksilverhalt, även innebär att det avfall som dispensen avser ska få deponeras utan mängdbegränsning. En förutsättning för att Naturvårdsverket ska bevilja bolagets ansökan är att det varken finns någon begränsning på maximal kvicksilverhalt eller mängd i miljötillståndet.

Bolaget har för övrigt i samarbete med Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund inlett en utredning av hur ett bortskaffande av kvicksilverhaltigt avfall från krematorier i underjordsförvar enligt avfallsförordningens bestämmelser kan

möjliggöras. I utredningen undersöks också möjligheten för krematorierna att ta ut prover på avfallet, inför analys av kvicksilverhalter, innan de sätter på locket för transport ut till bolagets anläggning. Det skulle innebära att bolaget kan fortsätta att analysera kvicksilverhalter, utan risk för spridning till miljö och människor. I dagsläget går det dock inte att säga om detta kommer bli möjligt.

Övrigt

Justering i villkorsförslag

Bolaget har upptäckt en felaktig skrivning i villkorsförslag nummer 3. Bolaget yrkar på följande skrivning (justering i kursiverad stil):

Hantering och förvaring av avfall som ska behandlas och restprodukter från behandlingen ska ske så att risken för spridning av föroreningar och lukt till omgivningen samt vindspridning av avfall till omgivningen minimeras. Normalt ska hantering och förvaring ske på *tätad yta*. Förorenade jordar, impregnerat virke, slagg och andra typer av avfall där risken för utlakning av föroreningar är liten, får dock förvaras på hårdgjord yta. Flytande avfall ska förvaras inom tät invallning som rymmer den största behållarens hela volym samt 10 % av övriga behållares sammanlagda volym. Avfall i form av styckegods (fät, kartong, IBC-behållare m.m.) ska lagras under fast tak, i tält eller under tät presenning Detta gäller inte behållare som lagras kortare tid än en vecka vid behandlingsplatsen. Avfall som ska deponeras eller annat avfall i bulk ska förvaras under fast tak, i tält eller under tät presenning. Detta gäller inte förorenade jordar, impregnerat virke, plast, slagg och andra typer av avfall där risken för urlakning av föroreningar är liten.

Ovanstående villkorsförslag motsvarar formulering i gällande tillstånd, vilket anses ge en fullt tillräcklig skyddsnivå.

Verksamhetskoder

Bolaget har sett över verksamhetskoderna för avfallsbehandlingsanläggningarna i Norrtorp/Kvarntorp och därvid kommit fram till att den förteckning som redovisades med bolagets kompletteringar den 2 maj 2018 bör kompletteras enligt följande:

- 10 § Tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.201-i gäller för avfallsförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår. (Förbränning av icke-farligt avfall)
- 35 § Anmälningssplikt C och verksamhetskod 90.141 gäller för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa. (Återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål).

Dessutom anser bolaget att 90.100 (40 §) som angavs i kompletteringarna till Mark- och miljödomstolen den 2 maj 2018 bör ersättas av 90.406-i:

- 65 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.406-i gäller för att återvinna eller både återvinna och bortskaffa icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår och verksamheten avser
 1. biologisk behandling,
 2. behandling innan förbränning eller samförbränning,
 3. behandling i anläggning för fragmentering av metallavfall, eller
 4. behandling av slagg eller aska.(förbehandling av avfall inom stora delar av verksamhetsområdet)

Miljö kvalitetsnormer

Tabell 5 på sid 35 i Miljökonsekvensbeskrivningen, som finns med som bilaga till tillståndsansökan, innehåller felaktigheter. Nedanstående tabell innehåller korrekta uppgifter, och tabellen har även kompletterats med ytterligare en kolumn som innehåller uppgifter om utsläpp av metaller från verksamheten under 2018:

Ämne	Gränsvärde max i inlands- ytvatten, µg/l	Gränsvärde års- medelvärde i in- landsvatten, µg/l	Ungefärlig halt i Frommestabäcke n nedströms Kvarn- torpsområdet, µg/l	Ungefärlig halt i utsläpp från Fortum via diken till Söderhavet, µg/l	Uppmätta halter i utsläpp från Fortum via diken till Söderhavet 2018 µg/l
Kadmium	≤0,45 (klass 1) 0,45 (klass 2) 0,6 (klass 3) 0,9 (klass 4) 1,5 (klass 5)	≤0,08 (klass 1) 0,08 (klass 2) 0,09 (klass 3) 0,15 (klass 4) 0,25 (klass 5)	<0,1 (2010-2017)	<10 (2014-2016)	19
Arsenik	7,9	0,50	<0,8(2010-2017)	<10 (2014-2016)	25
Bly	14	1,2	0,1 (2010-2016)	20 (2014-2016)	25
Kvicksilver	0,07		Ej provtaget	<0,5	0,25
Nickel	34	4	2 (2010-2016)	200 (2014-2016)	86
PFOS	36	0,00065	0,032	0,615, 0,702 och 0,551*	
Benso(b,k)fluoranten	0,017		okänt	< 0,020*	
Benso(a)pyren	0,27	0,00017	okänt	<0,010*	
Naftalen	130	2	okänt	<0,020*	
Antracen	0,1	0,1	okänt	<0,010'	
Fluoranten	0,12	0,0063	okänt	0,1, 0,2 och 0,2*	
Bensen	50	10	okänt	<0,20**	
Endosulfan	0,01	0,005	okänt	<0,050**	
Heptaklorperox id (dis)	0,0003	0,0000002	okänt	<0,030**	
Hexakl orbensen	0,05		okänt	<0,030**	

Vad gäller uppmätta halter kvicksilver, i utsläpp från bolagets anläggning under 2018, som visas i sista kolumnen, så rör det sig vid samtliga mätningar om värden under detektionsgränsen, dvs <0,5 µg/liter. I kolumnen har ett värde som motsvarar halva detektionsgränsen presenterats.

Verksamhetens omfattning

I avsnitt 1.3 och 19 i huvudansökan har förbehandling av PCB-avfall angivits på två ställen. Det ska bara anges på ett ställe i respektive avsnitt.

Reviderade dokument

Följande dokument som skickats in i tillståndsärendet har reviderats, som en följd av synpunkter från länsstyrelsen i detaljplaneärendet. Dessa reviderade handlingar bifogas yttrandet:

- Bilaga 1:2: Hur säkerställer Fortum Waste Solution AB att planförslaget inte innebär en påverkan på miljökvalitetsnormer? Reviderad 2019-03-04.
- Bilaga 1:3: Översiktlig miljöteknisk undersökning i jord och grundvatten samt förenklad riskbedömning och rekommendationer, Norrtorp 5:1 Kumla kommun. Reviderad 2019-03-07.

- Bilaga 1:4: Statusrapport omfattande tillkommande verksamhetsområde vid Fortum Waste Solutions AB anläggning i Kvarntorp, Norrtorp 5:1, Kumla kommun. Reviderad 2019-04-29.

HUVUDFÖRHANDLINGEN

Vid huvudförhandlingen har Peter Lindvall, som företrädare för de närboende, och bolaget uppgivit bl.a. följande.

Peter Lindvall: Restmaterial från fragmentering av bilar är ett problematiskt material som är svårhanterligt. Det självantänder om man staplar det för högt. På anläggningen finns ca 10 000 ton av materialet. Det bör finnas personal på plats och övervakningssystem som gör att man upptäcker innan det börjar brinna. Verksamheten bör med tanke på omgivningspåverkan ses som en verksamhet med regional påverkan. Det krävs villkor och tillsyn som förhindrar att bränder uppstår. Förutom bränderna i oktober 2016 och i juni 2018 var det även ett brandtillbud tidigare i år. Vid det tillfället hade brandkåren initialt svårigheter att komma in på området.

Bolaget: Bemanningen har utökats med brandvakter på plats vars enda uppgift är att upptäcka bränder. Det finns personal på plats dygnet runt för att kontrollera värme, rök, begynnande eld etc. Bulkavfallet tittas till varje halvtimme. Bolaget har också klargjort ansvarsområden, bildat en ny insatsorganisation, frigjort förändringar i lagringen samt genomfört riskanalyser internt och med hjälp av externa konsulter. Hela vattensituationen har utretts som ett led i enständig utvärdering av verksamheten. Angående den brand som var tidigare i år var det 27,5 ton avfall i det lager som brann, men bara en liten del det lagret brann. Branden uppstod i samband med att avfallet skulle köras till bunker. Personal fanns på plats som började släcka, sedan kom räddningstjänsten. Branden var släckt två timmar efter att den startade. Tidigare bränder har varit i ett annat lager, med fragmenterat material från bilskratar. Allt vatten från branden innehölls. Bolaget utreder vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n)

Enligt bestämmelserna i 3 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar ska den nu aktuella verksamhetstypen alltid antas medföra betydande miljöpåverkan. Den 7 juni 2017 hölls ett inledande samråd med länsstyrelsen, Kumla kommun och Nerikes Brandkår. Under oktober 2017 har fortsatt samråd skett med de direkt berörda samt med organisationer och myndigheter. De synpunkter som inkom under samrådsprocessen har bolaget förklarat att man beaktat vid upprättandet av MKB:n.

En kortfattad redogörelse lämnas i MKB:n för sökt verksamhet samt för vidtagna och planerade skyddsåtgärder. Där redogörs också för de överväganden som lett fram till den valda lokaliseringen av den tillkommande verksamheten. Den uppfyller redan idag eller kommer med små justeringar att uppfylla de krav beträffande avfallshantering som anges i tillämpliga BREF-dokument och vad däri anges som BAT.

Naturmiljön kommer att påverkas genom att ett område med skogs- och åkermark tas i anspråk. Där finns ett dike som omfattas av biotopskydd (se nedan under rubriken ”dispens”). Verksamhetens påverkan på landskapsbilden begränsas till stor del genom träd och trädridåer. Genom den planerade utbyggnaden kommer dock insynen till anläggningen att öka något. Kulturmiljön blir påverkad genom att en kulturhistorisk lämning måste tas bort. Den åtgärden får hanteras enligt kulturmiljölagen. När det gäller utsläpp till vatten sker redan nu en viss påverkan genom utsläpp av klorider och organiska ämnen. De utsläppen bedöms inte komma att medföra några negativa konsekvenser av betydelse. Sak samma anges bedömningen bli ifråga om utsläppen till luft.

Länsstyrelsen har i yttrande över MKB:n begärt att MKB:n kompletteras med information angående hur hänsyn ska tas om häckande berguv påträffas i samband med avverkning. Enligt länsstyrelsen häckar berguv i närområdet men bedöms inte vara direktpåverkad av verksamheten. Bolaget har i bemötande anfört bl.a.: Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa alla vilt levande fåglar,

inklusive berguvar under uppfödningstid. Berguvarns häckningstid är utdragen från slutet av februari till början av september. I samband med naturvärdesinventeringen har inte något rovfågelbo noterats. För att undvika störning för eventuellt häckande fågelarter i området avses avverkning i största möjliga mån ske under perioden september-februari.

Med hänsyn till det ovan upptagna och till vad i övrigt framkommit finner mark- och miljödomstolen att MKB:n uppfyller syftet enligt 6 kap. 35 § miljöbalken. MKB:n kan därför godkännas.

Tillstånd

De remissmyndigheter som yttrat sig i sak, länsstyrelsen och kommunen, har inte motsatt sig ett godkännande av ansökan. De har dock framfört synpunkter rörande vilka åtgärder och försiktighetsmått som kan behöva tillgripas för att begränsa miljöpåverkan från verksamheten. De närboende har, genom Peter Lindvall, ifrågasatt det lämpliga i att ge fortsatt och/eller utökat förtroende till en verksamhetsutövare som förhåller sig till miljöbalken som om den vore dispositiv i stället för tvingande.

Målet har till stor del kommit att handla om olika vattenfrågor. En av dessa frågor har varit den ökade vattenförbrukning som den ökade verksamheten skulle innebära för Kumla kommun. Idag får bolaget sin vattenförsörjning från Kumla kommun som har problem med låga vattennivåer i sina vattentäkter. Genom att plaståtervinning utgått från ansökan innebär inte längre den ökade verksamheten någon ökning av vattenanförbrukningen. Vidare kommer luftkyllningen av roterugnen att innebära en betydande minskning av vattenförbrukningen. Den tyngsta vattenfrågan i målet har dock varit frågan om utsläpp till vatten. Beträffande den frågan föreligger enighet mellan parterna om att den ska bli föremål för prövotidsförfarande med utredningsvillkor.

Varken utsläpp till luft eller buller har föranlett några särskilda synpunkter från remissinstanserna. Dock har de närboende klagat över störande ljud (tutande) från

arbetsfordon som backar inne på verksamhetsområdet. Bolaget har uppgivit att frågan om dessa ljud överstiger 55 dB(A) momentant behöver utredas.

När det gäller lokaliseringen av den tillkommande verksamheten har bolaget, efter att ha utrett ett flertal olika alternativ och genomfört kompletterande miljöteknisk markundersökning, valt det alternativ som framstår som mest fördelaktigt från miljösynpunkt. Den tillkommande verksamheten står inte i strid mot den nya detaljplanen för området. Ett tillstånd avseende området för denna verksamhet kan dock inte tas i anspråk förrän detaljplanen har vunnit laga kraft. Ansökan står inte heller i strid mot några miljökvalitetsnormer. Bolaget får anses ha lämnat uppgifter som ger tillräcklig grund för bedömningen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk iakttas. Mark- och miljödomstolen finner att ansökan kan bifallas med tillstånd utformat enligt domslutet samt på villkor och med förordnanden som där redovisas.

Villkor

Bolaget har vid huvudförhandlingen ingivit ett reviderat förslag till villkor, ab 70, som ersätter tidigare ingivna villkorsförslag. Det reviderade villkorsförslaget, ab 70, utgår från de gällande villkoren. Förändringar och nya villkor har bolaget i detta förslag markerade med svart fetstil.

När det gäller de villkorsförslag som länsstyrelsen har synpunkter på har kommunen förklarat att man delar länsstyrelsens synpunkter. Peter Lindvall har förklarat att han och övriga närboende delar länsstyrelsens synpunkter på villkorsförslag 24.

Villkorsförslagen 1-10 innebär ingen ändring i förhållande till gällande villkor. I villkorsförslag 6 har hänvisningen till ”villkor 19” ändrats till ”det provisoriska villkoret för utsläpp till vatten”. Om dessa villkorsförslag råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkterna 1-10 i domslutet.

Villkorsförslag 11 innebär att klockslagen i tidigare villkor har ändrats med beaktande av Naturvårdsverkets senaste rapport (6538, april 2015, Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller). Vidare har, med beaktande av samma rapport, tillagts ett villkorsförslag beträffande momentana ljud. Om villkorsförslaget råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkten 11 i domslutet.

Villkorsförslag 12 är ett nytt villkor som tillkommit med anledning av ändrade bestämmelser i 10 kap miljöbalken. Om villkorsförslaget råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkten 12 i domslutet.

Villkorsförslagen 13-14 innebär endast den förändringen i förhållande till gällande villkor att i villkorsförslag 14 har orden ”ej sluttäckt” bytts ut mot orden ”ej täckt”. Om villkorsförslagen råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkterna 13-14 i domslutet.

Villkorsförslag 15 rör ställande av säkerhet för kostnader för sluttäckning och efterbehandling av deponin. På den tredje raden i det gällande villkoret har siffran ”245” ändrats till siffran ”270” och ordet ”sluttäckt” ändrats till ordet ”täckt”. Vidare har efter den femte meningen i det gällande villkoret inskjutits ”EBk har i december 2017 beräknats till 28 962 500 SEK och sluttäckningskostnaden per kvadratmeter har nu beräknats till 270 SEK. Dessa belopp ska årligen räknas upp efter ändringar i förhållande till KPI (december 2017 som basmånad).

När det gäller omfattningen av säkerheten anser bolaget att säkerheten endast ska omfatta själva deponin, medan länsstyrelsen anser att säkerheten även ska omfatta hantering och lagring av farligt avfall och kemikalier. Bolaget har åberopat att ställande av säkerhet är obligatoriskt för deponiverksamhet, men för annan verksamhet får behovet av säkerhet prövas från fall till fall. Av förarbetsuttalanden (prop. 1997/98, del II s. 205) kan utläsas att i sådana fall blir det framför allt aktuellt med säkerhet när verksamheten kan förutses bli avslutad inom viss tid. Så är enligt bolaget inte fallet med den nu aktuella verksamheten. Länsstyrelsen har med hänvisning till 16 kap. 3 § miljöbalken framhållit att bolaget bör åläggas att ställa

säkerhet i en omfattning som säkerställer att det farliga avfall som hanteras inom verksamheten kan tas omhand på ett godtagbart sätt. Liknande krav har enligt länsstyrelsen ställts på andra verksamheter inom avfallbranschen.

Inledningsvis får konstateras att länsstyrelsen inte angivit något belopp ifråga om den säkerhet som länsstyrelsen anser att bolaget bör ställa. Inte heller har länsstyrelsen angivit storleken på de ytor som tagits i anspråk för hantering och lagring av farligt avfall och kemikalier. Med hänsyn härtill innebär det betydande svårigheter att ens göra en uppskattning av vilken beloppsmässig säkerhet som bolaget har att ställa enligt länsstyrelsens villkorsförslag. Oavsett dessa förhållanden måste för prövningen ledning hämtas i de förarbetsuttalanden som bolaget hänvisat till. I de fall där behovet av säkerhet inte är obligatorisk får behovet avgöras från fall till fall. Här uttalas att ”starka skäl att meddela villkor om säkerhet föreligger om den aktuella verksamheten kan förutses avslutas inom viss tid och det kan föreligga ett efterbehandlingsbehov”. Det kan inte förutses att verksamheten vid bolagets avfallsanläggning i Norrtorp kommer att avslutas inom viss tid. Redan av detta skäl kan tillräckliga skäl inte anses föreligga att nu förelägga bolaget att ställa en större säkerhet än den som anges i villkorsförslaget. Här hänvisas till villkorspunkten 15 i domslutet.

Villkorsförslagen 16-17 innebär ingen ändring i förhållande till gällande villkor. Om dessa villkorsförslag råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkterna 16-17 i domslutet.

Villkorsförslag 18 rör förorenat vatten som ska samlas upp i magasin. Förslaget har kompletterats med två meningar om att ”magasinen ska från och med den 1 juli 2023 vara klimatanpassade och dimensionerade för att klara ett 20-årsregn. Det uppsamlade vattnet ska behandlas innan det får släppas till recipient”. På fråga om bolaget menar 20-årsregn eller 100-årsregn som återkommer med 20-årsintervall har bolaget svarat att det är den äldre definitionen som avses, d.v.s. 20-årsregn.

Villkorsförslag 19 rör föroreningsinnehållet i vatten som behandlats och som släpps till recipient. Beträffande detta villkorsförslag råder enighet mellan parterna om att detsamma utgår och ersätts av ett prøvotidsförfarande med provisoriska villkor samt utredningsvillkor för utsläpp till vatten. Här hänvisas till vad som anförs i domskälen under rubriken ”Prövotidsförordnande”.

Villkorsförslagen 20 och 22 innebär ingen ändring i förhållande till gällande villkor. Om dessa villkorsförslag råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkterna 19 och 21 i domslutet.

Villkorsförslag 21 är ett nytt villkor rörande avfallsmassor som används vid utfyllnad av Östersättersbrottet. Länsstyrelsen anser att detta villkor ska utformas som länsstyrelsen föreslår i ab 71. Förslaget är i överensstämmelse med vad MÖD föreskriver i sin dom den 15 januari 2013 i mål M 1004-12. Länsstyrelsen anser inte att bolaget framfört några nya förutsättningar än de som framförts i det målet. Länsstyrelsen har vidare anfört bl.a.: Området är mycket speciellt med alunskiffer i öppen dager som i sig självt kan generera föroreningar. Den gamla deponin ligger uppströms och det finns naturliga och konstgjorda grundvattenströmningar i området. Att då tillföra ännu mer avfallsmassor som visserligen klarar MKM är inte lämpligt. MKM är parametrar och värden som tagits fram för att bedöma vilken förorening som kan ligga kvar på en plats, inte en gräns för vad man kan förorena upp till. Enligt villkor 4 får bolaget använda MKM-massor inom området. Länsstyrelsen vill inte att det villkoret ska gälla Östersättersbrottet.

Bolaget har genmält bl.a.: Bolaget är inte bundet av MÖD:s dom. Nu är det en ny prövning. Vid den tidigare prövningen såg man en risk med utlakning av de massor som bolaget ville använda som utfyllnad. Bolaget har nu visat att utfyllnaden kommer att ske ovan grundvattenytan, varför risken inte är lika stor som vid den tidigare prövningen. Utfyllnaden kommer att ske snabbare om man får använda MKM-massor, vilket förhindrar utlakning från annat material som finns i Östersättersbrottet.

Som framgår ovan har bolaget i sitt bemötande, ab 34-35, anfört bl.a.: Bolaget har låtit genomföra lakteter av skiffern i Östersättersbrottets väggar, det vill säga den skiffer som skulle omge utfyllnaden. Värdena har sedan jämförts med utlakning från ett antal prover uttagna från MKM-massor (bilaga 1:3-1:6 till ab 35).

Jämförelsen visar att utlakningen av föroreningar från MKM-massor lakar ut mindre mängd föroreningar än vad omgivande skiffer i brottet naturligt gör, med undantag för antimon. Utlakningen av antimon från MKM-massor är dock inte alarmerande höga.

Kommunen har i yttrande, ab 48, anfört bl.a.: Om brottet ska fyllas ska det utföras på ett sätt som inte riskerar att föroreningar av yt- och grundvatten sker och att åtgärder vidtas i tillräcklig utsträckning för att minska risker för spridning. Området som ska nyttjas är idag förorenat och utgör en risk för miljön i kommunen. Den utfyllnad som kan ske ska bedömas utifrån att de massor som används ska klara de villkor som meddelats av MÖD för utfyllnad av Östersättersbrottet. Det finns vidare frågetecken kring de slutsatser bolaget gör utifrån lakförsöken. I analysprotokoll från lakteterna av skiffern framgår att skiffern har krossats och malts innan lakning. Detta torde också medföra att utlakningen blir betydligt högre än när skiffern ligger kvar i sin naturliga förekomst där genomströmningen bedöms vara begränsad.

Bolaget har i genmäle, ab 59, över kommunens yttrande anfört bl.a.:

Grundvattennivåerna utanför och inne i deponin ligger på samma nivå. Detta innebär att grundvattennivån i deponin har återställts till ursprunglig nivå.

Återfyllnaden av MKM-massor kommer att ske ovan grundvattennivån och det kommer därför inte att ske någon strömning av grundvatten genom materialet.

Bolaget bedömer därför att det inte finns någon risk för förorening av skyddsvärt grundvatten i sandstensakvifären.

Utgångspunkten för bedömningen av ifrågavarande villkorsförslag är att Östersättersbrottet finns beläget i ett område som idag är förorenat och anges utgöra en risk för miljön i kommunen. Om Östersättersbrottet ska återfyllas med

avfallsmassor med föroreningshalter upp till gränsen för MKM måste det, som länsstyrelsen och kommunen anført, ske på ett sätt som inte riskerar att yt- och grundvatten blir förorenat. Länsstyrelsen och kommunen anser därför att de villkor som meddelats av MÖD för utfyllnad av Östersättersbrottet fortsättningsvis ska gälla. Enligt länsstyrelsen har bolaget inte framfört några nya förutsättningar än de som tidigare framförts under prövningen i MÖD. Bolaget har som nytt underlag presenterat de genomförda lakttesterna av skiffern i Östersättersbrottets väggar som jämförts med utlakning från prover uttagna från MKM-massor. Jämförelsen anges ge vid handen att utlakningen från de nyssnämnda massorna visar på mindre mängd föroreningar än vad den omgivande skiffern gör. Som framgår ovan har kommunen påpekat att skiffern krossats och malts innan lakning, varför utlakningen torde bli större än när skiffern ligger kvar i naturen. Det går inte att bortse från detta påpekande när bolagets nya underlag ska bedömas. I sammanhanget kan också noteras att bolaget inte närmare kommenterat detta kommunens påpekande. Vid en samlad bedömning kan förutsättningarna i förevarande mål inte anses skilja sig i någon avgörande mån från förutsättningarna i MÖD:s mål. På grund härav bör villkoret utformas i enlighet med länsstyrelsens och kommunens önskemål. Här hänvisas till villkorspunkten 20 i domslutet.

Villkorsförslag 23 innebär endast den ändringen i förhållande till gällande villkor att den första meningen avslutas med orden ”, inom avrinningsområdet från Östersättersbrottet”. Om detta villkorsförslag råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkten 22 i domslutet.

Villkorsförslag 24 rör bolagets plan för lagerhållning av fast och flytande avfall, med syfte att minimera risker för okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Länsstyrelsen har på den här punkten, med hänvisning till sitt villkorsförslag i ab 71, framhållit bl.a.: Det är ur tillsynssynpunkt inte tillräckligt om endast en ”plan” krävs som skyddsåtgärd. Det är viktigt att ”åtgärder fortlöpande” sker för att begränsa uppkomst av okontrollerade bränder. Vad som saknas i bolagets villkorsförslag är ett åtagande att vidta sådana åtgärder. Viktigt är också att minimera risk för sinsemellan kemiska reaktioner. Dessa typer av skyddsvillkor är vanligt förekommande för sevesoverksamheter. Bolaget, som

ställer sig bakom andemeningen i länsstyrelsens villkorsförslag, har inga invändningar mot ett åtagande av nyss angivet slag.

Bolaget får således anses ha åtagit sig att tillmötesgå vad länsstyrelsen, kommunen och de närboende har framfört i anslutning till denna villkorspunkt. Den plan som ska finnas enligt villkorsförslaget måste därför innehålla de konkreta åtgärder som fortlöpande behöver utföras för att begränsa uppkomst av okontrollerade bränder och oönskade kemiska reaktioner. Bolaget bör lämpligen upprätta planen i samråd med tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten. Planen bör genomgå översyn, utöver vad som anges i villkorsförslaget, även när det inträffat tillbud som får anses ha inneburit risk för okontrollerad brand eller oönskade kemiska reaktioner. Nu angivna justeringar har intagits i villkoret. Här hänvisas till villkorspunkten 23 i domslutet.

Villkorsförslagen 25 och 26 är nya villkor som rör uppsamling av släckvatten och att tillståndet i den del det avser området i väster om den befintliga anläggningen inte får tas i anspråk förrän den nya detaljplanen vunnit laga kraft. Om dessa villkorsförslag råder enighet mellan parterna. Här hänvisas till villkorspunkterna 24 och 25 i domslutet.

Prövotidsförordnanden

I ab 70 har bolaget för provotiden föreslagit fem utredningsvillkor för utsläpp till vatten. Länsstyrelsen har i ab 71 yrkat att villkoren bör kompletteras så att det dagvatten som utreds ska omfatta samtliga vattenströmmar som kan vara förorenade, inklusive lakvatten från deponidelen, samt omfatta toxicitetstest och utsläpp av microplaster. Bolaget har godtagit länsstyrelsens yrkande, men anser att åtgärderna i kompletteringarna inte behöver ingå i villkoren utan bör kunna ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Mark- och miljödomstolen delar denna bedömning.

Under provotiden och till dess slutliga villkor fastslagits ska provisoriska villkor gälla. Bolaget har i ab 70, punkten 19, lämnat sitt förslag till sådana villkor, dock

med förtydligandet att med tillägget i det första stycket, rad tre, ”tio månader per kalenderår” avses tio månader av tolv månader per kalenderår. Länsstyrelsen har i ab 71 framställt sitt förslag till provisoriska villkor, som är riktvärden i nivå med bolagets månadsgenomsnitt. De värden som ingår i uppställningen är de värden som innebär en skärpning i förhållande till bolagets förslag. I uppställningen har riktvärdena för zink och nickel kommit att bli omkastade. Rätt värde för nickel ska vara 0,15 mg/l och rätt värde för zink ska vara 0,3 mg/l.

Som motivering för sitt förslag till provisoriska villkor har länsstyrelsen anfört bl.a.: Det rör sig här om tungmetaller som inte ska ut i naturen. Riktvärden kan ses som en ambitionsnivå för utredning. Att ha en stor differens mellan ett gränsvärde/begränsningsvärde och den nivå som man faktiskt ser att man klarar är inte bra. Bolaget har genmält bl.a.: Riktvärdena ska sättas utifrån vad man klarar av och faktiskt har klarat av. Bolaget skulle inte klara av de värden som länsstyrelsen föreslår. Prövotidsvillkoren får inte sättas med beaktande av åtgärder som ska utredas eller utföras. De måste således sättas med utgångspunkt i de värden man haft. Det är också praxis att man lägger provisoriska föreskrifter som matchar gällande villkor. Mot detta har länsstyrelsen invänt att det är därför som man föreslagit riktvärden. Denna sistnämnda invändning har bolaget bemött med att inte heller riktvärden får föreskrivas så att det föreligger risk för överskridande.

Vid en samlad bedömning finner mark- och miljödomstolen att skälen för att föreskriva villkor enligt bolaget förslag väger över till bolagets favör. Vid denna bedömning kan länsstyrelsens villkorsförslag ändå tjäna som ett gott riktmärke för utredningsarbetet.

Slutligen har bolaget i ab 79 föreslagit ett utredningsvillkor för kvicksilverhaltigt avfall från krematorier. Länsstyrelsen har i ab 71 begärt att villkoret bör preciseras med vad redovisningen ska omfatta, såsom förslag på begränsning och skyddsvillkor i de fall fortsatt deponering ska ske i bolagets regi. Vidare menar länsstyrelsen att under utredningstiden ska det finnas en provisorisk föreskrift som begränsar den årliga deponerade mängden till 15 ton/år. Bolaget ser inget problem

med att i ett eventuellt kommande slutligt villkor ange de preciseringar som länsstyrelsen begär. Bolaget motsätter sig dock en föreskrift avseende begränsning av årlig deponerad mängd. Varken krematorierna eller bolaget kan styra över mängden kvicksilverhaltigt avfall. Om bolaget får in en större mängd än man får deponera måste det bli aktuellt med mellanlagring som är ett miljömässigt sämre alternativ.

Mark- och miljödomstolen anser att bolagets inställning till den av länsstyrelsen begärda preciseringen kan godtas. Domstolen delar bolagets ståndpunkt att den provisoriska föreskriften inte bör förses med någon begränsning av årlig deponerad mängd.

Det ovan anförda resulterar i vad som i domslutet upptas under rubriken ”prövotidsförordnanden”.

Dispens

På den södra delen av det område där bolaget avser att expandera sin verksamhet finns ett dike i jordbruksmark. Diket omfattas av generellt biotopskydd. Marken behöver tas i anspråk för utökningen av verksamheten. Bolaget har lämnat förslag på kompensation för förlorade naturvärden. Länsstyrelsen har förklarat att den ur biotopskyddssynpunkt inte har något att erinra mot att det aktuella området tas i anspråk. Vidare har länsstyrelsen förklarat att den ser positivt på bolagets föreslagna kompensationsåtgärder. På grund av det anförda finner mark- och miljödomstolen att förutsättningar föreligger att bevilja den begärda dispensen. Här hänvisas till rubriken ”dispens” i domslutet.

Delegation

Enighet föreligger mellan parterna om att överlåta till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om åtgärder vid olägenheter för omgivningen på grund av lukt, nedskräpning eller partikelspridning. Här hänvisas till vad som är upptaget under rubriken ”delegation” i domslutet.

Ianspråktagande/Verkställighet

Bolaget har uppgivit bl.a.: Tillståndet till den del det avser området väster om den befintliga anläggningen kan inte få tas i anspråk förrän den nya detaljplanen vunnit laga kraft. För tiden därefter önskar bolaget utnyttja i denna dom meddelat tillstånd utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft. Förutsättningar föreligger att förordna i enlighet med det anförda. Här hänvisas till vad som är upptaget under rubriken ”Ianspråktagande/Verkställighet” i domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 18 september 2019.

Carl-Axel Tidblom

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit f.d. rådmannen Carl-Axel Tidblom och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi samt de särskilda ledamöterna Peter Åslund och Per Storhammar.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.